

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

VI. X. 38025 8

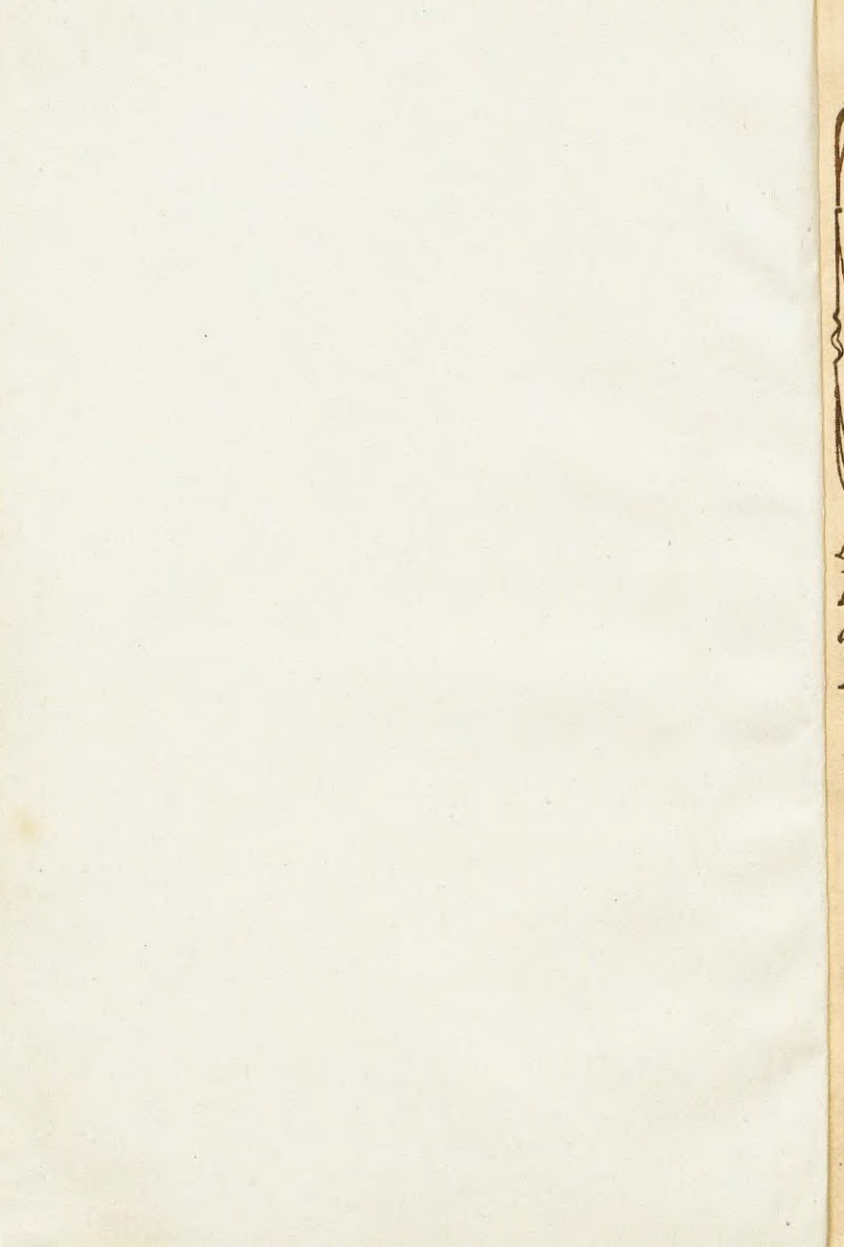
A. AŠKERC

Jadranski biseri

KNJIGOVARNICA
IV. BONAC
& LJUBLJANA 3

ANTON AŠKERC
JADRANSKI BISERI

JADRANSKI BISERI

BALADE IN ROMANCE
SLOVENSКИH MORSКИH RIBIČEV

NAPISAL

A. AŠKERC

V LJUBLJANI, 1908
ZALOŽIL L. SCHWENTNER

II x 38025 f

VI x 38025 f

Prejeto od urada
za upravljanje imovine
upornikov

Natisnil A. Slatnar v Kamniku.

KJE JE KAJ.

	Stran
* * *	VII
• Ribičeva vrnitev	3
Mrlič na morju	5
• Devinska balada	8
• Spak	11
Ribič Tomaž pa kapucin	13
Kapitan	16
Morski mož in dekleta	18
Dekle in morje	21
Klic na morju	23
Ribičeva hči	26
Morska žena (Sirena)	28
Noč ribiča Petra	32
• Balada o božični noči	35
Ribič Janko in riba ~~✓~~	~~37~~
Roza Rojanska	41
Delfin in morski polž	48
Podmorski zvon	51
Balada o Čožotih	53
Ribičeve sanje	57
• Potok in morje	59
Balada o kresni noči	61
Pravljica o biserih	63
• Utopljeno dete	65
Podmorski zakladi	68
Školjka	71
• Jutrna pesem ribičeva	74

	Stran
Razžaljeno morje	77
Riba ne gre iz mreže	79
Ribičeva pomočnica	81
Morje in solnce	84
„Dve sestri“	86
Kašljan in Boštjan	88
Ribičeva ljubica	91
Ribičev strah	94
Frat	97
Ribiča Plesa pravljica o Devinu	103
Scoglio di Dante	116
Znamenje sv. Salomona	120
Devinska nuna	122
Pravljica o dekletu in delfinu	125
Morske fate	127
Povodnji mož	130
Črni maček	131
Ribičev sin	133
Poslednja plesalka	135
Balada ribiča Caharije	137
Zakleti ribič	139
Goreči konj	140
Francoski zaklad	142
Črna žena	145
„Mohčev oltar“	147
Božja pot v Barbano	149
• Atila in ribič	151
—————	
ITALIJANIZMI IN LOKALIZMI	154
PRIPOMNJA	154
—————	

* * *

*Večerno solnce se potaplja v morju,
žari ko zlata krogla na obzorju.
In zdaj in zdaj pogrezne se pod plan,
in zdaj in zdaj utone vroči dan . . .*

*Med ribiči sedim, med domačini;
hladim se v portiču gredoč v tišini.
Ob zid peneči pljuskajo valovi,
in moji ribiči izpirajo
stojé na čolnih mreže si po lovi
in vmes v daljavo se ozirajo . . .*

*Sedim in pogovarjam se z rojaki,
ki z morjem bratijo se noč in dan;
iz mladih let poznajo ti junaki
to sinjo slano plan ko svojo dlan.
In gledam njihova obličja resna,
ki mnog na njih zapisan je vihar,
zarisana premnoga burja besna . . .
Pa kaj sta jim vihar in burja mar!*

*In prašam jih, kaj vse so doživeli
možje molčeči ti in zagoreli
na morju ljubem svojem že kedaj,
vozeč na čolnih se iz kraja v kraj —
in glej, dotaknil sem se srčne žile,
in duše njihove so mi odkrile
zaklad prenekateri, ki neznan
na dnu nekje je ležal zakopan . . .*

*Poslušam in poslušam . . . Kar po redi
pripovedujejo mi resnogledi
zakrknjeni in tihi ti možjé
dogodke svoje, pripovedke mične,
pravljice morske, bajke stare dične.
Kako se veseli mi jih srcé! . . .
Čedalje več jih slišim teh povestij.
Strahú so polne, polne so prelestij . . .
In sebi samemu se ribič zdim,
ki bisere iz morja dna lovim,
ki dvigam dragocene si zaklade
iz duš preprostih ribiških — balade
pa mečem jih v poetični svoj čoln,
ki kmalu bode jih do vrha poln.*

Jadranski biseri

Ribičeva vrnitev.

„Polnoč! . . . Možá še ni domov . . .
Kak strašna to je ribja lov

„nocoj na morju sred viharja!
Kako se bliska, strela vdarja!

„Nevihta tam besní . . . Grmí . . .
In morje kak šumí, bučí!

„Kako ti ob skalovje buta
valov penečih jeza ljuta! . . .

„Gorjé ti, mož nesrečni moj!
Kako pripelješ se nocoj

„do brega živ? . . . Ne morem spati . . .
Kaj počilo je tam za vrati? . . .“

In sredi sobe tisti hip
prikaže ribič se . . . Ko kip

stoji pred njoj pa gleda, gleda
molčé jo, ki se trese bleđa . . .

„Oh, vendar prišel si domov!
Res rešil si se iz valov?!“ . . .

Pa hoče srečna ga objeti . . .
Kar skozi okno blisk posveti —

in ribiča ni več nikjer,
čeprav zaklenjena je dver . . .

A zjutraj ribiči sosedi
ji pridejo naznanit: „Vedi,

„tovariš naš, mož mladi tvoj,
utopil v morju je nocoj!“

Mrlič na morju.

Šel ribe lovit je Brežan
pod večer na morsko plan.
Čoln plava z razpetimi jadri.

Čoln plava po morju naprej . . .
Lov lepa to danes bo, hej!
Vesel Brežan žvižga si pesem.

Umolkne pa gleda . . . Hoho!
Križ božji! I, kaj pa je to?!
Na morju je srečal mrliča.

Pa gleda ga ribič Brežan:
Utópljenec plava neznan
v obleki raztrgani mimo.

Zabuhel obraz in oči
zaprte . . . Na hrbtu leži
mož mrtvi pa plava tik čolna.

In gleda ga ribič, in strah
ga zgrabi in groza. Namah
obrne svoj čoln od mrliča.

Z razpetimi jadri letí,
veslá na vso moč in beží —
utópljenec plava za čolnom!

In kamor obrne Brežan
svoj čolnič po morju na stran —
utópljenca vidi za sabo!

„Pojedel si, mrlič, mi lov!“
In jezen odpelje domov
se s praznimi mrežami ribič.

Po noči pa vidi Brežan,
ko spava v kolibi, pust san:
Prikaže se mrlič mu z morja!

Pri pósteli tujec stoji
z zabuhlim obrazom, z očmi
zaprtimi — strašna prikazen!

In voda mu morska curljá
z obleke beraške na tla . . .
In ribič ga vpraša boječe:

„Kaj hočeš od mene? Povej!“ . . .

„„Če srečaš mrliča poslej
na morju, pred njim mi ne beži!

„„V čoln vzemi nesrečnika svoj!

Na suho ga pelji takoj
in v sveti pokoplji ga zemlji!““

Devinska balada.

Noč plava nad gradom devinskim
in morje šumí in bučí
peneč se ob skalah njegovih,
in mesec na nebu gori.

In mesec gori in ozira
skoz okno odprto se v grad
in vidi, kako poljubuje
grajščak naskrivaj svoj zaklad.

In mesec posluša in sliši,
kako se upira deklè
Turjana grajščaka ljubezni,
in sliši vse njeno gorjé . . .

„Pustite domov me, pustite! . . .
Ubogi moj oče! . . . Kako
žaluje za mano in išče
zaman svoje Anice . . . O!

„Pač ljubša mi ribiška koč
domača je stoinstokrat
ko vaša bogata dvorana,
ko ves vaš ponosni ta grad!“

„„Ostani pri meni, ostani!
Najlepša iz vseh si deklet,
ti ribiška vila prelestna,
dišeči primorski moj cvet!““

„Ni dosti, da s siloj odvedli
s seboj ste me, vzeli mi čast
deviško?! . . . Gorjé mi, gorjé mi,
da vjela sem v vašo se past!“

„„Ostani pa ljubi me, Ana!
Glej, ni porodil se še dan!
Še dolgo je, dolgo do jutra . . .
Bogato poplača Turjan!““

„Pustite me! Fant me moj išče,
moj ženin me kliče domá!
Telo le ste vzeli si moje —
nikdar pa ne dam vam srcá!“

„„Haha! Če ne morem imeti
za zmerom te, Anica, jaz —
ne bo te več ljubil drug nihče!““ . . .
In prime dekleta črez pas

pa vrže skoz okno jo v morje
v globoki peneči prepad . . .
In morje sprejelo je željno
v naročje prekrasni zaklad.

In zjutraj pod gradom devinskim
star ribič tam ribe lovi . . .
In glej, pred njim zrastel iz morja
školj nov je — in ribič strmi . . .

Strmi pa jo gleda to skalo
in mož se začudi naglas :
To hčere njegove podoba,
njegove je Ane obraz !

Spak.

Žari na vzhodu jutra svit,
Tomaž pa ribe gre lovit.

Meglen nad morjem pajčolan.
In čoln se ziblje tja črez plan.

Veslá Tomaž, vesel veslá,
saj danes zopet rib prodá!

Pa vzame sak in ga spusti
v globino . . . Vzdigne — kaj nič ni?

Spusti ga drugič . . . Zopet nič?
„To mi nagaja sam hudič!“

Spusti v globino tretjič sak . . .
„Hoho, sedaj je pa težak!“

Kaj vzdigne? . . . Kozla črnega!
Ustraši se, obrne ga . . .

Res, kozel črn je in rogat,
ves kôsmat, grdogled, bradat! . . .

Kako Tomažu se reži!
Kako žarijo mu oči!

Prekriža se Tomaž — in spak
sam skoči v morje. Bil je vrag.

Ribič Tomaž pa kapucin.

Pa sva peškat šla pod Miramare
v noči jaz in sosed moj Kandare.

Šcip je nama žolt z nebá sijal,
vetrič svež je nama barko gnal.

S krepkimi rokami sva veslala.
Tiho vse, le voda je šumljala . . .

Sredi miramarskih tam pečin,
glej, stoji pred nama kapucin!

Kapucin suh, osivele glave
in visoke, sključene postave!

Dolga kuta mu odeva stas,
bela brada pada mu črez pas.

Gledava ga, s čolnom obstojiva . . .
Strah je naju skoro, pa molčiva . . .

Pa se ujunačim, prašam: „Hej,
duh si ali človek živ? Povej!“

„„Klošter stal je tukaj v starem časi““ —
kapucin zamolklo se oglasi —

„„jaz pa bil nepošten sem ključar
in za sebe shranjal sem denar!

„„Tukaj skril sem bil ga pod pečino
poneverjeni zaklad v globino.

„„Greh teži mi dušo še sedaj . . .
Brez mirú trpim, ne morem v raj . . .

„„Kdor zaklad moj našel in ga vzел bi,
dušo mojo brž iz vic otel bi!““

Reče in izgine kapucin.
Midva pa veslava do skalin.

Iščeva in kopljeva . . . V votlini
zableščijo nama se cekini!

Ha, beneški bil je lep denar!
Hvala ti, menih, za skrivni dar!

Vzdignila zaklad sva, ga zapila
pa za kapucina sva molila.

Od tedaj ga ni nič več nazaj . . .
Bržčas je odišel v sveti raj . . .

Vsem nam bilo prav je: Kapucinu
v raju, nama pa pri sladkem vinu!

Kapitan.

Barko vodi kapitan
črez zeleno morsko plan.

V pozni noči barka plava,
veter jadra napihava.

Pa se vzdigne ljut vihar.
Grom grmi . . . Za vdarom vdar . . .

Kapitan stoji na provi . . .
Kaj tam bliža se njegovi

ladji iznenada? Ha!
V čolnu troje mož veslá

proti njemu . . . „Kdo, brodarji
tuji, črni ste veslarji?“

„„Kapitan, postoj, postoj!
K tebi moramo nocoj!““

„Pred viharjem mar bežite?
Ali pomoči želite?“

„Nič ne briga nas vihar!
Ti si, kapitan, nam mar!

„Tebe hočemo imeti,
hočemo s seboj te vzeti!

„Lani — pomniš? — obsorej
si ubil na črti tej

„kupca, vzel mu vse cekine
pa ga vrgel v globočine! . . .

„Kapitan, zato nocoj
te ponese s seboj!

„V pekel pojdeš pri tej priči!
Mi smo, veš, trije hudiči!““

Branil se jim je zaman . . .
Moral v čoln je kapitan.

V lance so ga uklenili
pa na dno ga položili.

Odveslali v temno noč
s čolnom so hudiči proč.

Morski mož in dekleta.

Nad morjem mesec zlat gori.
Dekleta kopljejo se tri,

tri Barkovljanke belolice,
tri vitkorasle lepoticе.

Pa kopljejo se, plavajo,
se v šali premetavajo

po morju mehkem kakor vile.
Sedaj so, glej, se potopile

v globino nekam in sedaj
so dvignile se spet nazaj

na površino pa igrajo
z valovi se, se hohotajo.

In morje ž njimi ziblje se
in guga se in giblje se.

Objemlje jih in poljubuje
in ko zaljubljeno vzdihuje;

zaganja v breg se in šumi
in v bele pene se drobi.

Dekleta pa se hohotajo
in po valovih se igrajo.

Ko vile bele plavajo,
sem, tja se premetavajo . . .

In zdaj obupno zakričijo
pa gledajo in ostrmijo . . .

Tam mož prikaže iz globin
se do pasú prav tik deklin!

Polti zelene in čokata
postava . . . Glava pa bradata!

Namesto rok le par plavut . . .
Pogled pošasti oster, hud . . .

Kak velikana se zbojijo!
Pa na pomoč brž zakričijo . . .

Umrje prva od strahú
in druga ubeži domú.

In tretjo morski mož objame
s plavutmi strastno pa jo vzame
v globine temne dno s seboj,
v kristalni grad podmorski svoj.

Dekle in morje.

Stoji deklè na bregu morja,
ga gleda, gleda pa veli:
„Kako te ljubim, morje krasno,
izza otroških svojih dni!

„Očarana te gledam vselej,
zamaknjena v to sinjo plan . . .
Uganka si mi tajnovita,
ki nanjo mislim noč in dan.

„Povej, zakaj spreminjaš barvo,
skrivnostno morje, vsaki čas?
Zakaj drugačen vsako uro
tvoj veličastni je obraz?

„Sedaj ležiš pred mano mirno
in solnčni te poljublja žar,
zdaj stočeš in bučiš ob skalah
in biča črni te vihar!“

Ob breg zapljuska val mogočen,
razpeni se in razprši
na skali pred dekletom mladim,
tako ji morje govori:

„„Deklè ti lepo, radovedno!
Saj tudi jaz imam srcé,
ki čuti žalost in veselje,
ki čuti srečo in gorjé.

„„Povej, kdo vidi več veselja
ko jaz, ki ves obsegam svet?
Kdo vidi več trpljenja, bóli
pod nebom nego moj pogled?

„„Oh, koliko ljudij prenašam
na vse vetrove dan na dan!
Kaj doživim vsak dan, kaj vidim
jaz neizmerni ocean!

„„In kar občuti duša moja,
obličja mojega odsev
ti kaže: zdaj sem dobre volje,
zdaj srd razburja me in gnev!““

Zapljuska morje ob skalovje,
razpeni se in zašumi.
Na bregu pa ga gleda, gleda
deklè, zamišljena stoji.

Klic na morju.

Stari Tomaž ribe lovi
daleč na morju.
Kje zdaj domači portič leži
tam ob predgorju!

Solnce zapada, bliža se mrak.
Starec stoji še
v čolnu pa spušča v morje svoj sak,
pridno lovi še.

Sreča šla danes ž njim je na pot.
V brke se smeje.
V Trstu proda rib jutri cel stot . . .
Misli in šteje.

Lep bo dobiček! . . . Do pozne noči
hoče loviti . . .
Saj se Tomažu nič ne mudi
v portič oditi . . .

„Pojdi domov, pojdi domov!
Glej oblak črni!“ . . .
Nekdo ga kliče . . . „Pusti brž lov!
K bregu se vrni!“

Gleda po morju . . . „„Kdo pa ste vi
glasi neznani?““ . . .
Gleda — pa žive videti ni
duše na plani! . . .

„Pojdi domov, pojdi domov!“ . . .
„„Kdo se mi roga?““
„Pojdi domov!“ . . . „„Tretji že zov!
Kaj je? Za Bóga!““

Veslo si vzame v roke takoj
starec, uprè se,
da mu z obličja kaplje vroč znoj . . .
Čolnič ga nese.

Jadro napenja ljut mu vihar,
tuli in piska . . .
Švigajo strele . . . Tresk, tresk in vdar . . .
Kak se tam bliska!

Ribič beži pred nevihtoj, veslá,
kar mu je móči . . .
Hej, že je v portiču, že je domá
v ribiški koči!

Kdor si na morju, zdaj ti gorjé!
Kaki valovi! . . .
Kdo ga je klical domov, kdo vé?
Morski duhovi?

Ribičeva hči.

Šel loviti je ribe stari Katalan,
ko se svita jutro belo, pod Grljan.

Ziblje čoln na morju tam se pri obali,
z ribičem se guga pri visoki skali.

Vrže mrežo v morje Katalan — pa, glej,
prazno vzdigne. Jezen poveslá naprej.

Vrže drugič mrežo — danes nima sreče!
V mrežo ni zajel ne ene ribe večje.

Vrže mrežo tretjič. Dviga . . . Kaj je to?
Vleče iz globine . . . Zdaj je pa težkó!

Vzdigne na površje mrežo pa pogleda:
Hoho! To ni riba — žena to je bleđa!“

In široko možu se odpró oči:
„O, za pet ran božjih! To je moja hči!“

„Moja hči Lucija! . . . Ali je mogoče?!“
V čoln polóži mrtvo pa naglas zajoče.

Gledajo s pobrežja ribiča ljudjé,
govorijo: „Sam si kriv, če ti deklè

„v morje je skočilo, v morju utonilo!
Saj si vedel, koga davno je ljubilo!

„Pa je nisi htel mu dati, da Kolar
stopil bil bi srečen s hčerjo pred oltar!“

Morska žena.

(Sirena.)

Noč. Luna sveti. Ribe gre lovit
pri Miramaru mladi ribič Vid.

Utrujeno od solnca morje spava.
Ko po zrcalu čolnič gladko plava.

Opojna, topla kresna noč molči.
Le ob pobrežju morje tam šumi.

Pa hoče vreči ribič sak v globino —
kaj tam se dviga zdaj nad površino?

In gleda ribič, gleda in strmi . . .
Pred njim v daljavi samo čolne tri

iz morja mu priplava ženska naga
pa sede na pečino . . . Kaj, za vraga!

Ne, saj ne vara ribiča okó . . .
Kak bujno njeno mlado je teló!

Oči upira v Vida hrepeneče
in prsi kaže bele mu, kipeče . . .

Plavuti dve ima namesto rok,
luskinast ribji rep namesto nog . . .

Lasjé pa črni, dolgi, razpletêni
po plečih padajo s temena ženi.

Oj, zapeljiva ženska do pasú . . .
Vid gleda jo poln sladkega strahú.

Pozabil revež je na delo svoje . . .
Čuj, morska žena krasna zdaj zapoje!

O, ta glasov milina, o, ta čar!
Tako ni slišal peti še nikdár!

V Rojanu ne pojó tako na koru
cerkveni pevci v svojem mladem zboru.

In niti orgle ne pojó takó
ob praznikih ubrano in lepó . . .

V noč tiho pesem njena se razlega . . .
Kako to ribiču v dno srca sega!

Zaljubljeno ga gleda, miga mu,
da kri po žilah mlado vžiga mu . . .

In poje žena, čudovito poje
pa kaže mu prelesti ženske svoje . . .

Neodoljiva moč ga vleče k njej . . .
Pa s čolnom k školju poveslá naprej . . .

Zamaknjen gleda vanjo, ki na skali
sedi pred njim božanska . . . Morski vali

šumeči spremljajo spev sladki njen
brizgaje ji v pozdrav slap belih pen,

poljubljajoč ji ploski konec repa . . .
In ribič vzdihne: „Oh, kako si lepa!“

Zapoje ona: „„Mladi ribič moj,
le k meni, k meni! Tvoja sem nocoj!““

Pa plane k njej, omamljen Vid zavriskne . . .
In žena ga objame, k sebi stisne

na belo nedrije ga z vso močjó
pa skoči ž njim objeta v morja dno . . .

A zjutraj ležal ribič bled je, mrtev
ob bregu skalnem, žene morske žrtev . . .

Izpila od ljubezenske strasti
ubogemu je ribiču vso kri . . .

Kaj mrtvi ji mladenič danes mari!
Le to preišlja, koga spet prevari . . .

Noč ribiča Petra.

Gre na morje v pozni noči
s čolnom ribič Peter.
Krepko se upira v veslo,
v jadro piha veter.

Postoji, da vrže mrežo
s čolna v globočino.
Kaj pred njim tik čolna šine
tam na površino?

Glej, na morju bos, mlad ribič
gologlav stoji mu,
v desni baklo plamenečo
ta čudak drži mu!

Sveti z bakloj mu pred čolnom,
z levoj Petru miga:
„Le za mano, moj kompare!
Kdo sem, kaj te briga!

„Le za mano, kamor svetim!
Mesto ti pokažem,
kjer napolniš ves si čolnič
z ribami! Ne lažem!“

Sveti z bakloj možek Petru,
tik pred čolnom hodi
ko po suhem varno, naglo,
pa ga z lučjo vodi.

Vodi Petra semkaj, tjakaj
pa mu z bakloj miga
in čimdalje, tem hitreje
fant po morju šviga.

Peter pa veslá za lučjo
po zeleni plani . . .
Bog ve, kam ga vodi tujec
daleč v kraj neznani!

A za lučjo mora, mora!
Kakšna to je sila
skrivna, vražja, ki nocoj ga
je v oblast dobila?

Ah, vso noč veslá za lučjo,
plah se že ozira
po rešitvi, truden s čela
znoj si vroč otira . . .

Ali tujec mu še zmerom
tik pred čolnom hodi,
šviga sem in tja po morju
pa za nos ga vodi . . .

Zazvoni na Kontovelju,
jutra svit zasine . . .
„Hahaha!“ se vrag zasmije,
pade v morje, zgine . . .

Balada o božični noči.

Noč božična, jasna noč . . .
V cerkev vabijo zvonovi . . .
V portiču pa ribičev
troje seda v čolne k lovi.

Jasna noč, božična noč . . .
Ribiči trije letijo
v čolnih na široko plan.
Plena že se veselijo.

Na pribrežni skali mož
v plašču belem se pojavi:
„Greh loviti je nocoj!
Ribiči, nazaj!“ jim pravi.

„„Kaj ti lov je naša mar!““
Vsi se mu zakrohota
pa na morje, hej, naprej
s čolni lahkimi veslajo . . .

Sveta noč, božična noč . . .
V dalji kličejo zvonovi . . .
A na morju strašni se
premetavajo valovi.

Kaka burja! Kak vihar!
Niso več se povrnili
v portič ribiči trije . . .
Vsi so v morju utonili.

Ribič Janko in riba.

Kaj se beli na širokem morju,
kaj se ziblje na valovih sinjih?
Je li tenka jutrna meglica?
So li pene, ki jih dela veter?
Je galeb li nagli, belokrili?

Ni galeb, ni pena niti megla!
Megla bi se v solncu razkadila,
pena bi se morska razpršila,
a galeb bi bil odletel davno.
Nego jadro beli se na morju,
belo jadro Jankotove barke!
Ribič mladi v njej sedi pa spušča
mrežo svojo v globočino morja.

Dvigne mrežo iz globine prvič —
mreža pride prazna na površje.
Dvigne drugič — ni zajel ničesar.
Dvigne tretjič — glej, zajame ribo,

čudno ribo črno, nenavadno . . .
Že jo hoče vreči Janko v barko —
čuj, z jezikom govori človečjim,
govori mu riba in ga prosi:
„Ne umori, ribič, me! Izpusti
rajši v morje me nazaj globoko!
Česarkoli si želiš, izpolnim
rada in ti pomagam, samo
pusti v morju me živeti sinjem!“

„„No, pa bodi, riba čudovita!
Izpustim te rad, če mi svetuješ,
kaj bi bilo mi storiti, da bi
oženiti mogel se z dekletom,
ki jo ljubim vroče že tri leta.
Ljubim jo in Anka ljubi mene,
ali oče stari njen in skopi,
ribič Luka, noče mi je dati!““

„Lahka reč je to, moj ribič mladi!“ —
reče riba in zamahne z repom. —
„Ej, poznam jaz dobro starca Luko,
ki bi skoro bil nekoč ujel me!
Le poslušaj, kaj sedaj ti pravim!
Kadar pride jutri Luka v portič,
da popelje se na lov na morje,
skrit v njegovi barki ga pozdravi:

„Dobro jutro, moj kompare Luka!“ . . .

In začudi se ti stari ribič

pa popraša: „Kdo pa si, neznanec?“

Ti pa reci Luki: „Morski mož sem

pa ti zdaj-le ukazujem strogo,

da daš hčerko svojo, lepo Anko,

tistemu za ženo, ki jo ljubi;

da jo daš za ženo čimprej Janku!

Ako volji ne ustrežeš moji,

čoln razbijem ti ob ostrih skalah

pa potegnem te s seboj v globino!“

Tó mu reci! . . . Starec se prestraši,

ker, to vem, je sila babjeveren —

pa ti Anko brž obljubi svojo! . . .

„Naj jo vzame Janko hčerko mojo“ —

mož poreče od strahú tresoč se —

„naj jo vzame, naj si pride ponjo!

Saj mu dam jo, če mi ti vелеvaš,

morski mož! Le name se ne jezi

pa mi pusti še poslej loviti

ribe s čolnom po visokem morju!

Pri tej priči grem domov povedat

hčeri svoji, naj si ga le vzame,

če ga hoče res imeti Janka!“ . . .

„„Hvala lepa, dobra riba moja,

za nasvet in za pouk tvoj modri!

Pojdi zopet v svoje ljubo morje —
v Barkovlje jaz pojdem po nevesto!““

Kar mu riba je nasvetovala,
to je storil mladi ribič Janko.
Rad mu dal je starec svojo Anko.

Roza Rojanska.

I.

„Odhajaš res mi že nocoj? . . .
Kaj bo z menoj tačas, z menoj?
Črez morje pojdeš v tuji svet . . .
Bog ve, kdaj se povrneš spet!
In jaz osamljena domá
ostanem tužnega srcá“ . . .

„„Oditi moram! Že zarana
odrine brod naš iz pristana.
Odlaganje mi ne pomaga . . .
Ne plakaj, ljubica predraga!
Saj veš, da grem zaradi naju
v Ameriko . . . Tam v novem kraju
denarja z delom si prislužim,
da s tabo se čimpreje združim!
Ne vidi rad me zdaj težaka
tvoj oče — zeta siromaka . . .
Ostani ljubica mi zvesta —

in kmalu moja boš nevesta!
Saj leta minejo ko dnovi,
ko kratki naši nočni snovi.
In kakor takrat, ko sem snubil
te, Roza, bom te vedno ljubil!
Pa zbogom! Naj te še objamem,
slovo s poljubom zadnjim vzamem!““

„Potuj mi srečno v daljni svet —
pa vrni mi se skoro spet
k nevesti svoji v naš Rojan,
da pride prej poroke dan!
Nobeden drug ne bode moj!“

„„In jaz ostanem večno tvoj!““

II.

Šla prat je lepa Roza k morju
pa se ozira po obzorju,
če danes vendar bi odkod
prinesel nje ga parobrod.
Ozira Roza se in gleda
po morju žalostna in bleda.
Drži ob čelu desno dlan
pa gleda tja čez sinjo plan,
ki solnce se po njej žareče

pomladno tak igrá, leskeče . . .
In tudi danes vidi brod,
ki v Trst ga vodi morska pot.

Izza obzorja črna pika
najprej prikaže se, pomika.
Iz pike kmalu velikan
tam zraste, ki čez sinjo plan
vali se, pelje se oblastno,
ko kralj ponosno, veličastno . . .

Upira Roza v brod oči
in ko zamaknjena stoji.
S tem brodom morda se pripelje
in danes ji izpolni želje
on, ki odišel ji je v svet
in ni ga toliko že let!
Pet dolgih let je že minilo,
pet let je v morju utonilo,
odkar ga ni v Rojan nazaj
k njej žalostni v domači kraj . . .
Pa gleda v morje Roza, gleda
zamišljena, potrta, bleda
pa praša ga: „Povej, povej
mi, morje, kje je moj Andrej?
Po njem, saj vidiš, se oziram,
ga pričakujem, upam, hiram“ . . .

A morje peni se, šumi
pred njoj — in nič ne govori . . .

Pa glej, kdo k Rozi priveslal je
v čolnicu in pred njoj obstal je?
To sosed njen je, ribič Mrak.

Približa se ji za korak,
pokoncu v čolnu se postavi,
oprè ob veslo se pa pravi:

„Pokaj ga čakaš? Vse zaman!
Andrej ne pride več v Rojan!
V premógovniku, v globočini,
ubili so ga gorski plini!

Umrlo jih je sto in sto
pod zemljoj takrat! Saj sem to
že večkrat pravil ti, soseda
predraga! Mrtev je, seveda!
Ubit bil mnog je naš rojak —
med njimi tudi neki Rak . . .

Tako se v pismu je glasilo
pred leti tužno poročilo . . .

In ti še čakaš ga? Pokaj?

Ne bo, ne bo ga več nazaj!

Verjemi, Roza, mi, verjemi!

Poslušaj me pa — mene vzemi!

Dobiš poštenega možá,
ki ljubil bo te iz srcá!

Pa saj te jaz že davno ljubim . . .
Zato te danes resno snubim.
Imam, poglej, svoj novi čoln,
ki vsak dan rib je dragih poln.
Imam, saj veš, še hišo zalo
tam blizu vas, res hišo malo,
pa vrt kraj nje — vse brez dolgá . . .
Ná roko mojo, Roza, ná!“

„„Ne sili vame, oh, za Bóga!
Počakaj! Daj mi še odloga,
premisleka še mesec dnij!
Oh, saj se nič še ne mudi!
Naj upam še! . . . Veš, zmerom slutim,
v srcá globini nekaj čutim,
da vrne se še kdaj Andrej . . .
Črez mesec dnij pa obsorej,
v imenu božjem, se oglasi
po sklep in moj odgovor v vasi!““

III.

V Rojanu svatje vriskajo,
veselo godci piskajo
gredoč iz cerkve tam po cesti.
Bel venec lepi se nevesti

blešči na glavi . . . „Srečen par
je stopil danes pred oltar!“

„„Ta Roza je deklè pošteno,
marljivo kakor ni nobeno!““

„„„In dober mož bo ribič Mrak.
Tako štedljiv vaščan ni vsak!“““ . . .

In vedno več ljudij se zbira
ob cesti, v svate se ozira.
Gredoč pa godci piskajo
in ukajo in vriskajo . . .
In solnce sije iz višine . . .
Kdo tam se skozi gnečo rine
pred svate? . . . Kam se mu mudi?
Kaj tujec mladi ta želi?
Prerinil se je . . . Gleda, čaka . . .
Zdaj poročencev par koraka
že mimo njega skoz Rojan . . .
Je res, kar vidi, ali san? . . .

„O, Roza draga moja zvesta!“ —
velí — „ti danes si nevesta?!
Tu sem, tu sem jaz, tvoj Andrej!
Prepozno prišel sem — poglej!“

„„Andrej!““ nevesta lepa vzdahne,
ob roki ženina omahne
in mrtva zgrudi pred možá
in pred Andreja se na tla.

Delfin in morski polž.

K polžuorskemu delfin
se približa v globočini:
„Dobro jutro! Kaj ves dan,
stric, tičiš tu z nosom v glini?!

„Jaz pa neizmerno rad
po širokem morju plavam!
Po valovih semintja
begam in se premetavam.

„Solnčen dan je, stric! Veš, kaj?
Pojdiva v Benetke krasne!
Ali upaš si z menoj
iti? Hoje si počasne!“

„„Dobro, stric delfin! Pa grem!
Samo preveč me ne žali!
Z naglostjo se le nikar
pred menoj tako ne hvali!““

„„Báhanju se tvojemu
jaz pritlikavec le smejem!
Stavim, da v Benetke jaz
preje nego ti prispejem!““

„Ta je bosa! Hahaha!
No, sprejemam tvojo stavo!
Kos polente naj dobi,
kdor doseže tekme slavo!

„Ali veš, kje pravzaprav
so Benetke? Pa oprosti! . . .“
„„I, seveda vem! Naprej!
Govorjenja je že dosti!““

Pa postavita obá
tekmeca se v pravi smeri . . .
„„Ena, dve, tri!““ reče polž . . .
Stavo zdaj dobí — kateri?

V urah treh preplaval že
morje je delfin široko —
in pred njim, glej, iz valov
mesto vzpenja se visoko . . .

Ob zelenem Lidu tam
se junak delfin obrne . . .
Morje kak šumí okrog,
brizga pene v breg srebrne! . . .

„Kje si, polž moj nagli, kje? . . .“
„„Tukaj! Jaz dobil sem stavo!““ —
„Kje si?“ . . . „„Tu na bregu, glej!““
„Tekme si dosegel slavo!“

„Sram me pred teboj je, polž,
prvikrat v življenju mojem!
Pa kako prispel si sem?“ . . .
„„Hahaha — na repu tvojem!““

Podmorski zvon.

Padla je na morje tiha noč
zvezdovita.

Čoln se ziblje, ribiča v njem dva
ribe še lovita.

„Kaj pod čolnom zdaj zvoní tako
v globočini?
Kakor bi mrliču pel kje zvon
žalostno v daljini!“

„„Deklice, moj sin, so morske to,
ki zvonijo —
duše utopljenčev, ki tako
pomoči želijo!“

„„Ladja tu leži na morja dnu
potopljena,
barka polna mrtvih potnikov,
davno izgubljena . . .

„„Potopila jo je bogvekdaj
burja ljuta . . .
Zdaj pozabljena je, s peskom vsa
in z grezjó zasuta . . .

„„Mirno po kajutah ti črez dan
rajni spijo . . .
Pade noč — pa duše na pomoč
vsakikrat zvonijo . . .

„„Žalostno iz brezdna ladijin
zvon odmeva . . .
Rib imava dosti . . . V portič svoj
čas je že, da greva!““

Balada o Čožotih.

Prišli so Čožoti
črez široko morje
od obali laške
s pisanimi jadri,
s praznimi čolnici,
z bukovimi vesli,
z močnimi sakovi,
z lačnimi želodci,
z drznimi očmi.

Pa lovili ribe
so Čožoti lačni
v morju našem krasnem,
sinjem, plodovitem.
Prvi dan lovili
Lahi in molčali.
Drugi dan lovili,
pesmi peli svoje
ribiške vesele.

Tretji dan lovili,
pa se nam smejali
na ves glas Čožoti,
kazali nam osle,
pitali nas s „ščavi“,
kadar so veslali
drzni mimo nas.

Napolnili mreže,
napolnili čolne
z blagoslovom božjim
našim so si Lahi
pa razpeli jadra,
vzeli vesla v roke
svoje so rujave,
mislili vrniti
v mraku se na tihem
v portiče domov . . .

Stojte malo, stojte,
vi Čožoti lačni!
Spremimo vas, bratci,
čez široko morje
za slovó nocoj!

Kmalu dohiteli
ribiči so naši
lačne tujce Lahe.

Trčili so čolni
skupaj v mesečini . . .
Divji krik razlega
se po morju tihem.
Kletve in rotitve
švigajo med čolni.
Hej, in težka vesla
padajo po hrbtih,
padajo po glavah . . .
To slovo je burno!
Kak objemlje, stiska
ribiča že ribič!
Bliskajo se noži,
teče kri po ribah,
kaplje kri slovenska
in čožoška v morje
in oskrunja morje
čisto in nedolžno.
Zdajpazdaj omahne,
pade vznak v valove
ribič mrtev kak . . .
Majejo se čolni,
zibljejo se. Morje
pa šumi in peni
se od gneva, groze
in strahu vso noč . . .

Zjutraj pa ležali
čolni so čožoški
in slovenski tihi
v solnca zlatih žarkih
na širokem morju.
Žalostno so jadra
visela na vetru
z vitkih jamborov.
Ribiči so mrtvi
spali nekateri
na krvavih čolnih,
drugi so ležali
v morja globočini . . .
Strašna, divja noč!
Pomniš še jo, morje,
ko so bili prišli
k nam Čožoti črni
od obali laške
s pisanimi jadri,
s praznimi čolniči,
z bukovimi vesli,
z močnimi sakovi,
z lačnimi želodci,
z drznimi očmi?

Ribičeve sanje.

Noč. Po morju plava čoln.
Ribič spi. Počiva veslo.
Temno je nebo, brez zvezd.
Kam je čoln zaneslo!

S sakom v rokah je zaspal.
Truden se ob bok naslanja.
Glavo nagnil je na grud.
Ribiču se sanja.

Riba bliža se skoz mrak
mu po morju velikanska,
črna s svetlimi očmi,
ko pošast strašanska!

Bliža se naravnost vrag
čolnu, ki slaboten plava
v isti smeri . . . Oh, kako
morje s truplom razburkava!

Ziblje daleč se pred njim
morje in šumi boječe
in valove kakšne, glej,
žene pred seboj peneče!

Gleda ribič pred seboj,
gleda nočno to strašilo . . .
Vidi, da ga pogubi
z divjo svojo silo . . .

Rad ušel bi kam na stran
s čolnom — ali ni mogoče . . .
Kakor prikovan sloni
pa ječi in stoče . . .

Zdaj v obraz mu brizgne val . . .
Ribič se vzbudi . . . Prepozno!
Parobrod je treščil čoln
v brezdno morsko grozno.

Potok in morje.

Teče v morje potok, teče,
po skalovju žuborí,
pada v morje ves otožen
pa šumlja in govori:

„Morje sinje, neizmerno
in globoko morje! Glej,
v tebi siromak izginjam
in izgubljam se poslej!

„Ko kristal jaz čist in bister
moram zdaj spojiti se
s tabo, temno, slano morje,
s tabo v eno zliti se!

„Še trenutek — pa umrjem ...
Ni me več, nič več! Kako
britko je prestatí biti!
Težko je s sveta slovó!“

Pljuska morje ob pobrežje,
pljuska, peni se, šumi
pa potoku v strugi skalni
se zasmeje, zabuči:

„Kaj mi tožiš, kaj vzdihuješ,
potok bistri, mali moj?
Žal ti je, da v vodi moji
spajaš v eno se z menoj!?”

„Kaj bi bil ti sam brez mene!
Kaj bi bil ti sam? Povej!
Solnce bi te izsušilo,
brez sledú umrl bi, glej!

„Brez sledú bi sam usahnil!
Z mojimi valovi zlit
z mano vred živiš še dalje
neizmeren, vekovit!“

Balada o kresni noči.

Kresna noč je tiha, jasna.
Ribiči ležimo
v čolnih tam pod Kontoveljem.
Dremljemo in spimo.

Vsi utrujeni od dela
smo po dnevni lovi.
Lahno zibljejo k počitku
čolne nam valovi.

Hej, zaplešejo nam čolni,
morje vzalovi se!
Strašno! Ko ob zimski burji ...
Z nami kaj godi se?

Bliskoma se je udrlo
ravnokar pogorje
Kontoveljsko s treskom, gromom
prav pred nami v morje!

Plešejo po morju čolni . . .
Kaj pomaga veslo!
Bratje, to ni pustna šala!
Kam nas je zaneslo!

Vso, vso noč se siromaki
od strahú potimo . . .
Dan zasvita se — pa v čolnih
vsi se prebudimo . . .

V sanjah strašil nas je zlodej!
Ni udrlo v morje
nič se bilo Kontoveljsko
strmo tam pogorje.

Pravljica o biserih.

Biseri ležijo v morju
v globočini skriti,
svetli, beli biseri . . .
Kdo jih če loviti?

Skopo hrani sinje morje
svoj zaklad najdražji;
pred očmi človeškimi
noč in dan ga straži.

Samo jedenkrat na leto
tisti hip napoči:
vrže bisere ob breg
morje v temni noči.

Hej, vihar divja in tuli
in vali valove!
Butajo, zaganjajo
jezni se v bregove.

Ziblje morje se in brizga
kvišku bele pene,
da se tresejo pred njim
skalovite stene.

Kdo si upa v uri taki
bisere loviti?
Kdor junak je brez strahu,
more jih dobiti!

Utopljeno dete.

In kadar pade tihi mrak,
obrne k morju svoj korak

Marjeta lepa. Tam stoji
pa gleda s solznimi očmi

na morje, razpletênih las
in bled je mladi njen obraz . . .

„Kaj gledaš v morje spet, deklè?“

„„Kaj mari vam je to, ljudjé?“

„„Le ti si mar mi, sinček moj!

Prikažeš li se mi nocoj? . . .

„„O, daj mi, morje sinje, daj
otroka mojega nazaj!

„„Še pomniš, morje, tisto noč?

Tod vrgla sem ti ga gredoč

„„zavitega v plenice . . . Ah,
kako me je še danes strah!

„„Kak bil je lep moj grešni sad!
Daj, morje, mi nazaj zaklad!

„„In modre imel je oči . . .
Pa on, moj fant, ga maral ni . . .

„„Pobegnil mi slepar je proč . . .
In iz obupa tisto noč

„„in od sramú sem obsorej
tu vrgla tebi ga . . . Ah, glej,

„„saj kazen že prestala sem
in davno se skesala sem!

„„Oh, daj mi, morje sinje, daj
že sinčka mojega nazaj!

„„Saj skritega imaš na dnu! . . .
Nikjer ne najdem prej mirú!““

In morje buta, pljuska v breg
in pene bele kakor sneg

pred njo tja brizga . . . Meče trav
podmorskih, peska ji v pozdrav.

In školjk ji meče pred nogé,
le sinčka njenega — gorjé! —

vrniti morje noče ji.
Šumi in se grohoče ji . . .

Podmorski zakladi.

Čoln ziblje se na morju. Veter spi.
In v čolnu ribič Gregorin sloni
pa truden se ozira po planjavi
zelenovišnjevi . . . Glej, tam v daljavi
ležijo Barkovlje . . . Končana lov
je. Kmalu s čolnom poveslá domov
v svoj portič . . . Eh, trpljenje je, trpljenje
vsakdanje tole ribiško življenje!
In trd in skop je kruh, ki dan na dan
si služít hodi ga na slano plan . . .
Na morja dnu pa tu nekje v globini
na kupih pokopani so cekini!
Zakladi težki sto in sto že let
ležijo brez koristi — pravil ded
mu rajni je — na ladji potopljeni . . .
Beneški so cekini to rumeni!
Oh, ko bi mogel najti ta denar!
Kaj čoln, kaj ribe, sak mu potlej mar!
Življenje trudapolno in nemilo

v dan solnčen brž bi se mu spremenilo!
Obogateti — kaka sreča, čast!
Obogateti — oh, največja slast!
Oj, ko podmorsko imel bi zlatnino! . . .

In glej, že plava s čolnom vred v globino . . .
Pogreza niže se in niže dol,
dnu morskemu se bliža bolj in bolj . . .
Pred njim se zaleskečejo zakladi
v zaboju velikanskem kakor v kadi
na ladji potopljeni! . . . Hej, zlato
beneško pravo je kovano to!
Kako oči in srce mu to mami!
In brž jih začne grabiti z rokami
cekine in metati jih v svoj čoln
na kup — in čoln njegov zlata je poln! . . .
Nevidna moč ga dvigne iz prepada . . .
V svoj portič priveslá lastnik zaklada
neprecenljivega . . . In Gregorin
največji zdaj je ribič bogatin!
Kaj mar mu čoln in ribe in sakovi!
Njegovi zdaj veliki so brodovi,
ki vozijo blago na vse strani
po oceanih . . . On pa sam sedi
v palači svoji krasni kameniti
pa mora pri računih se potiti,
preštevati in misliti vsak dan . . .

Oh, ves je že potr in ves bolan!
Od samih že skrbij boli ga glava.
In teka nima, sila slabo spava . . .
Vsi osiveli že so mu lasjé,
in nič ni prav veselo mu srcé . . .
Zdaj parobrod kje kak mu potopi se,
zdaj ob čeréh podmorskih drug zdrobi se.
Zdaj zvit prevaril ga je kak slepar,
zdaj tat izmaknil mu je spet denar . . .
In to je sreča!? . . . Nič ni dobre volje . . .
Kot ribič, ah, počutil se je bolje!
Ne gospodar — on suženj je zlatá,
ki v krempljih ga hudičevih imá . . .
Zavidajo ga drugi bogatini,
zavidajo ga revni domačini . . .
In ribiči tovariši sedaj
škodujejo povsod mu naskrivaj . . .
Vrag vzemi jih nesrečne te zaklade
pa nesi spet v podmorske jih prepade! . . .

In ribič Gregorin — se prebudi
iz čudnih sanj . . . Pomane si oči,
ozira se in smeje . . . Ah, cekini
beneški še ležijo v globočini! . . .
Zagrabi brž za veslo in čez plan
vesel požene čolnič svoj v pristan.

Školjka.

Krasno školjko je potegnil danes
iz globine s sakom ribič Jug,
školjko belo, stožčasto zavito
in veliko ko njegov klobuk.

V portiču počiva v čolnu svojem
Jug, a na kolenih mu leži
školjka krasna, kakršne ni videl
dosedaj še s svojimi očmi.

Ah, ta usta rožnata, bleščeča! . . .
V jadra senci se smehljá: „Hehe!
Takšno lice rožnato imelo
včeraj v Trstu laško je deklè!

„Rib je bila kupila od mene
signorina mlada, lepa — da!
Njen obraz je bil prav takšne barve
kakor školjke usta sveža ta!“

Vzame školjko v roke Jug pa gleda,
gleda jo zamišljen . . . Kar iz nje
živo se izvije iz votline
tisto lepo včerajšnje deklè!

Skoči v čoln iz školjke gospodična
svezih belih lic in črnih las;
smejejo se ji oči poredne,
smeje se cvetoči ji obraz . . .

Razposajena stoji pred Jugom
pa veli mu: „Ribič, dober dan!
Mladi mož, se me še kaj spominjaš?
Meni ti si, glej, že davno znan!

„Včeraj sem se zaljubila v tebe,
ko sem kupila pri tebi rib . . .
Srečali so nama se pogledi —
srce se mi vnelo je ta hip!

„Naj poljubim te in te objamem,
oh, ti lepi, močni ribič moj! . . .
Veš kaj? Pojdiva po svetu širnem!
Pelji se za kratek čas z menoj!“

Pa se ga oklene in poljublja
mu goreče usta in oči . . .
Zdaj zagrabi signorina veslo —
in že čoln iz portiča leti!

In leti, leti čez morje sinje,
vedno dalje ž njim deklè veslá;
kaže mu neznane tuje kraje,
vodi ribiča okrog svetá . . .

„Oh, nazaj, nazaj!“ — vzdihuje ribič —
„Pelji v portič dragi me domov! . . .
Zadušiš me s svojimi poljubi! . . .
Čuj, jaz moram iti spet na lov! . . .“

„„Ná obeda! . . .““ Ribič prebudi se . . .
Glej, njegova žena tam stoji
na pobrežju . . . Na kolenih školjka
rožnata mu krasna še leži . . .

Jutrna pesem ribičeva.

Plavaj, čolnič, plavaj
črez zeleno plan!
Jadro je razpeto,
svita se že dan.
Dobro jutro, morje!
Oj, kako ležiš
mirno, veličastno
pred menoj! Še spiš?
Morje, sinje morje!
Ribič srečen ni,
kadar te ne vidi
s svojimi očmi.
Ti si moja mati,
ti za me skrbiš,
dan na dan me hraniš,
z ribami rediš.
Ti si moja njiva,
vrt si plodovit,
čolnič moj te orje,

ko zasije svit;
čolnič moj te orje,
ko ugasne dan,
in ko krila črna
noč razpne čez plan . . .

V gori kraševiti
hišico imam —
ženi in otrokom
kaj naj jesti dam?
V portič grem pa sedem
v čolnič svoj, in, hej,
vzamem veslo v roke
pa veslam naprej
na široko morje,
z vetrom vred letim,
na širokem morju
mrežo tam spustim
v globočino modro.
Kak vesela lov!
S polnim čolnom vračam
se zvečer domov . . .

In če mi na srce
leže črn oblak,
če potrč, obupan
tavam siromak:

ti mi, sinje morje,
srce razjasniš,
ti me potolažiš,
ti me razvedriš!
Kaj, če od veslanja
žuljava je dlan!
Plavaj, čolnič, plavaj
črez zeleno plan!

Razžaljeno morje.

Kaj, morje, tak šumiš nocoj,
kaj butaš ob bregove?
Kaj premetavaš semintja
razpenjene valove?

Al biča divji te vihar,
vznemirja burja ljuta?
Napadla kaka druga moč
podzemska te je kruta?

„Ne burja divja, ne vihar
vznemirila me nista . . .
Oskrunjena do dna nocoj
je voda moja čista!

„Razbojnik skočil ravnokar
je v moje globočine . . .
Sodnikom strogim je ušel
in kazni za zločine!

„Ah, onečašča me telo
zločinčevo proketo!
In gnusi se mi, zgražam se
pa tulim na osveto!

„In dokler ne izpljunem ga
iz sebe na pečine,
umiriti ne morem se,
moj strašni gnev ne mine!“

Riba ne gre iz mreže . . .

Pa sem šel, pa sem šel
davi ribe lovit,
s sakom k morju sem šel,
ko se delal je svit.

Pa sem ribo ujel,
zlato ribo, juhé!
Kaj zdaj ž njoj bi počel,
ko iz mreže ne gre!

Ah, nedolžna ti stvar!
Pa me res že skrbi!
Bog ve, ni li kak čar,
ki me kdaj pogubi? . . .

Pa saj riba ni to,
nisem v sak je ujel —
tam gredoč pod gorój
sem dekleta objel.

Stala, prala je tam
ob pobrežju, in jaz
bil z Ljudmiloj sem sam
in objel jo čez pas . . .

Tiho vse kroginkrog,
samo morje šumí,
pljuska nama do nog,
jaz ji gledam v oči . . .

In skočilo tedaj
mi deklè je v srcé . . .
Kaj počel bi sedaj?
Iz srcá mi ne gre!

Ribičeva pomočnica.

„Naj bo! Nocoj še poveslam
iz portiča na morje sam!

„Eh, grenek kruh, težaven stan:
loviti ribe dan na dan . . .

„Kako svoj čas sem sukal veslo!
Kako me čez grebene neslo

„razpenjenih je tja valov . . .
iz portiča ko blisk na lov!

„Sedaj sem star . . . Osivel sem . . .
Mnog jasen dan preživel sem

„in mnog viharen, buren dan
na tebi, ljuba morska plan . . .

„Zdaj čoln nič več tako ne gre . . .
Ah, oslabele so roké . . .

„Teško potegnem polni sak
iz globočine siromak . . .

„Naj bo! Nocoj še poveslam
iz portiča na morje sam . . .“

„„Pokaj se trudiš, ribič? Stoj!
Veslala jaz ti bom nocoj!

„„Daj veslo meni! . . . Glej zdaj, glej,
kak nese naju čoln naprej!““

„Kdo, žena bela, si? Hoho,
veslati znaš pa res! Kako

„ti naglo čolnič moj letí!
Kak morje peni se, šumí!

„Kako bežijo mimo naju
valovi! . . . Vrniva se h kraju!

„Stoj, ženska strašna! Naj veslam,
naj dalje rajši zopet sam!

„Veš, kam veslaš skoz noč in kod? . . .“
„„Ne boj se! To je prava pot!

„„Tako ko jaz, kaj ne, ne zna
veslati nihče! Hahaha! . . .““

„Pa kam jadrava, kam nocoj? . . .“

„„Nikar ne boj se, starček moj!

„„Kam — vprašaš me? Kako si bled!

Jaz peljem te — na oni svet!““

Morje in solnce.

Poljublja nebeško solnce žareče
pod sabo neskončno morje peneče.

Zaljubljeno v sinjo prekrasno je plan
pa gleda in gleda jo dan na dan . . .

In morje jih čuti poglede ljubeče
in čuti jih solnčne poljube goreče.

Zaljubi v svetlobe božanski se vir,
prešine, razburi strasti ga nemir.

In dviga se, dviga iz svoje nižave
k velikemu ljubljencu solncu v višave.

Kako od ljubezni kipi in šumi!
In k svojemu vzoru kako hrepeni!

Pol dneva se k solncu popenja v višine,
pol dneva obupano pada v nižine.

In solnce ga zlato poljublja z nebá
in ljubiti morja nikdar ne nehá.

Zre dan na dan morja kipeče valove,
zre večne ljubezenske muke njegove.

„Dve sestri“.

Dve skali štrlita iz morja,
in morje krog njiju šumi;
in solnce obseva ji zlato
in mesec nad njima gori.

Dve sestri Sesljanki ljubili
sta ribiča. Mlado srcé
gorelo obema za fanta
je lepega . . . Dvojno gorjé !

Hodili zaljubljeni sestri
sta k sinjemu morju vsak dan,
ko mimo veslal je tam ribič
na čolniču svojem v pristan.

Stojita na bregu dekleti,
in ribič po morju veslá . . .
In sestri se mlajši izvije
obupnosti vzdih iz srcá :

„Pokaj se boriva med sabo?
Ne bodi ni moj niti tvoj!
Veš, kaj? Ljubosumnosti mukam
naj konec bo, sestra, nocoj!“

„„Prav praviš! . . . Glej, morja pod nama
grob zije globoki odprt!
Skočiva vanj, sestrice draga!
Pripravljena iti sem v smrt!““

In skočita v morje objeti
Sesljanki zaljubljeni vznak . . .
Zapluskajo temni valovi
nad njima . . . Pokrije ji mrak . . .

Dve skali štrlita iz morja,
„dve sestri“ še naše tam dni . . .
In solnce obseva ji zlato
in mesec nad njima gori.

Kašljan in Boštjan.

Ribe lovita Kašljan in Boštjan
na morju širokem . . . Prihruje orkan

pa biča valove, in morje šumi,
divja kakor tur in se peni, besni.

In huje in huje razsaja vihar
in groma razlega za vdarom se vdar.

Gorjé, vama ribiča, danes, gorjé!
Valovom kos vajine niso roké.

Ah, morje se s čupoj ko z žogoj igra
in meče jo semkaj in luča jo tja . . .

Veslajta, veslajta! Že padla je noč . . .
Čoln bliža se, bliža se vama pomoč . . .

„Le enega vaju v svoj sprejmemo čoln!
Obeh ni mogoče . . . Nas samih je poln . . .

„Odločita brž se! Kateri nocoj
iz vaju rad videl še živ bi dom svoj? . . .“

Pa skoči k rešiteljem ribič Boštjan.
Sam v čupi bori se z valovi Kašljan . . .

Bori se z valovi obupan, potr
in vidi pod sabo pogubo in smrt . . .

Za drugom nezvestim ozira se tam . . .
Zapustil ga je pa se rešil je sam . . .

Boštjan pa na barki rešilni sedi
pa gleda, kako se tovariš bori . . .

In vidi Kašljanovo strašno gorjé . . .
Zaskeli, zaboli od sramú ga srcé . . .

„Sebičnik sem! Šleva sem podla! Fej, fej!
Zapustil sodruga v nesreči sem tej!

„Ne, ne, ne! Brez tebe ne pojdem domov! . . .“
Pa vrže Boštjan se v vrtinec valov

pa plava h Kašljanu skoz noč in vihar.
Kaj klici rešilcev, njih čoln mu je mar!

„H Kašljanu, k prijatelju, smelo naprej!“
In dojde ga . . . V čupi pri njem je že . . . Hej!

Objameta se, in obema oči
od radosti solza skali, porosi.

Spet skupaj veslata Kašljan in Boštjan.
A s čupoj igra se na morju orkan.

Tri dni, tri noči se borita samá . . .
Dlani so krvave . . . Nikjer ni bregá . . .

Kam žene čoln jima po morju vihar —
kaj ribiča vesta! Kaj jima to mar!

Ob bregu beneškem črez tri jima dni
obstala razbita je čupa . . . Molči

vihar in spet mirna vsa morska je plan.
In v čupi ležita Kašljan in Boštjan.

Objeta ležita . . . Kaj mar jima srd
viharja! . . . V zvestobi zdaj druží ja smrt.

Ribičeva ljubica.

Nalovil ostrig je dosti
pa domov veslá . . .
Noč . . . Izmed oblakov zvezde
svetijo z nebá.

Plava čoln po morju gladkem
črez zeleno plan . . .
Saj dospeje kmalu, kmalu
tjakaj v svoj pristan.

Sluša ribič, kak šepeče
morje in šumi . . .
Ozre se — pred njim na provi
dekle mu stoji!

Dèkle, glej, v obleki beli
mirno kakor kip . . .
Pa odkod — iz morja, ka-li,
prišla je ta hip?!

In ozira se v prikazen
ribič mladi plah . . .
Hahaha, na morju prvič
ga nocoj je strah!

Kar izza oblakov mesec
zlat se zablešči
in oblije žensko z lučjo —
ribič ostrmi . . .

„Ti si, ljubica!? Za Bóga! . . .
Ali duh je tvoj?
Kaj želiš od mene tukaj
v čolnu pred menoj?

„Kaj tak žalostno me gledaš?
Bled je tvoj obraz!
Nič ne govoriš? Si bolna
ali ti je mraz?

„Minka, čuj!“ . . . Čim izgovoril
njeno je imé —
ni je več pred njim prikazni . . .
Zgine mu deklè . . .

V veslo se upira ribič,
zbere zadnjo moč,
žene čoln svoj, da mu lije
pot z obličja vroč . . .

Priveslá v pristan pa skoči
poln skrbi na breg.
K ljubice predrage hiši
brž spusti se v tek.

Prag prestopi, v sobo plane
ribič, ostrmi:
Minka, ljubica, na odru
mrtva mu leži.

Ribičev strah.

„Pa kaj, moj mož, ti je nocoj?
Kako obraz bled, plah je tvoj!

„Pa praviš, da se ne bojiš
nikdar strahú, kedar loviš

„na morju ribe . . . In nocoj
kar treseš se! Sam nisi svoj! . . .“

„„Res je, da ne poznam strahú,
in ne bojim se ne mrakú,

„„ne burje ljute. Kaj mi mar
nevihta morska, kaj vihar!

„„Nocoj pa me je bilo strah,
in prvokrat trepečem plah . . .

„„Leži ti mirno morska plan . . .
Vse tiho . . . Baš ugaša dan . . .

„„Dokónčal sem obilno lov
in s polnim čolnom grem domov.

„„Sedim na pupi in veslam . . .
Kaj zašumi tik čolna tam?

„„Iz morja dviga črn mi spak
veliko strašno glavo! . . . Vrag?

„„In gleda z majhnimi očmi,
reži se z groznimi zobmi

„„pa kaže grdi gobec svoj
in plava naglo za menoj! . . .

„„Pa vržem rib mu in veslam,
kar v rokah le moči imam.

„„A tik za mano gre pošast,
hlastá po čolnu hlast, hlast, hlast!

„„Veslam, da ves se že potim,
v golt mečem ribe mu, bežim . . .

„„Bežim, letim naprej, naprej . . .
Kje portič naš še tam je, ej!

„„Pošast za mano! . . . Ná! Žri, žri!
In rib nič več v čolniču ni!

„Bežim in vržem mu še sak . . .
Še nisi sit, požrešni vrag?!

„Ne! Hujši je še glad njegov!
Pomalja se izmed valóv

„pa plava vštric in se reži
ko satan z ostrimi zobmi . . .

„Vem, vem, da bi požrl me rad
in potolažil svoj si glad . . .

„Zato ti ná! . . . Požri še to!
Pa vržem z zadnjo mu močjó

„v goltanec desko . . . Dober tek!
Saj pred menoj leži že breg!

„Dospel sem . . . Spremljevalec moj
ne upa v portič si z menoj . . .“

„In kdo je bil ta grozni spak?
Kajneda, sam peklenski vrag! . . .“

„Ne! . . . V morju zgine črn in dolg
edini strah moj — morski volk!“

Frat.

Pa bil je star puščavnik Frat,
čudak, ko kak deseti brat.

Pod Stenami pod Nabrežino
tam imel svojo je dupljino.

To grad njegov je tajnovit,
izdolben v živo skalo, skrit.

Trdnjava dom njegov je prava,
kjer Frat prebiva, sanja, spava.

Sam svoj je v skali gospodar,
brez družbe tujec samotar.

Na pragu v dupljo rad poseda
pa gleda včasih doli, gleda
na morje, ki pred njim leži,
na solncu sinje se blišči,

šumí in pljuska pa jih meče
ob breg valove mu peneče.
Bos, golorok in razoglav
ozira s svojih se višav
na svoje morje. Siva brada
vsa kuštrava črez pas mu pada.

Pa kdo je tuji samotar?
Kak blaznik, čarovnik, gusar?
Iz ječe li je kje pobegnil,
pravični kazni se odtegnil?
Odkod je prišel v ta brlog
in kdaj, pokaj — to vedi Bog!
In če ga vprašaš samotarja
kdaj samega, ne odgovarja . . .
Pred jamoj svojoj Frat sedi
pa gleda morje in molči.
Kdo ve, o čem tako sanjari
razcapani puščavnik stari!
In kadar ga pritisne glad,
pa jagode gre zrele brat
po rebri, iskat zelenjave,
dišeče in redilne trave.
Nobeden breg mu ni prestrm,
pregost nobeden ni mu grm.
Na kamenitem, solnčnem Krasu
srečavaš ga ob vsakem času.

Po sočnih tratah sred pečin
 Frat seje žajbelj, rožmarin,
 korenje razno plemenito
 sadi in bilje lekovito.
 Naznanja kmetom setve čas,
 da lepše pojde žito v klas.
 Dekleta draži in jih ščiplje
 in rad jih za podbradek tiplje,
 kjerkoli sreča jih gredoč . . .
 Čarobna je njegova moč
 do ženskih src . . . Prenekateri
 mladenki kraški se primeri,
 da Frat ji preslepi srcé,
 še predno sama se zavé.
 Gorjé ji, ki se vanj zaljubi!
 Več ne izogne se pogubi.
 Ljubezni jo premaga strast
 in sama pade Fratu v past.
 V vas k starcu sama gre v votlino
 pod Stenami pod Nabrežino —
 in ni je več domov na dan.
 Iskanje vse za njoj zaman! . . .
 „O, Frat, o Frat, ti zapeljivi!
 Ti čarovnik ti nagajivi!
 Ti nisi človek — škrat si Frat!
 Deklet najlepših drzni tat!“

Tako so ribiči ga kleli . . .
Kako bi ga čimprej ujeli,
se posvetujejo vsak dan.
Načrt je zviti zasnovan . . .

Frat tudi ribičem nagaja,
v njih portič k morju rad zahaja.
Pa to in ono naskrivaj
izmakne in ne da nazaj.
Zdaj sak, zdaj veslo jim izgine
v skrivišče Fratove dupljine.

In danes stari samotar
obuva črevljev novih par!
Po čolnih ribiči sedijo
pa smejejo se mu . . . „Adijo!“
poslavlja se od njih čudak
poredni — pa telebne vznak.

„Zdaj naš si! Hahaha! Podplate
namazali smo z lojem, Frate!
Ujet si, stari čarovnik!
Deklet ljubitelj, ti svetnik!
Zdaj pojdeš z nami! K Benečanom
popeljemo te, k Italjanom!
Na trgu Markovem — hoho! —
prodamo te in tam zapró

te v temno ječo! Nič več dneva
ne bodeš videl, stara reva!“

Na barko mora ž njimi Frat,
čudak - puščavnik rad - nerad.

In barka ribiška že plava.
Po morju Frat se ogledava
pa reče: „Jako mi je žal,
da škornjev par sem vam ukral!
Sezujte mi jih brž, sezujte!
Usmilite se Frata, čujte!
V Benetke hočem priti bos!
Obut hoditi nisem kos . . .“

„„No, bodi, Frat! No, no, pa bodi!
Naj s škornji vred te vzame zlodil! . . .““

Pa res ga brž sezujejo,
skrivaj ga ogledujejo.
Veselo ribiči veslajo,
saj ga imajo zdaj, imajo!

Frat reče: „Žajbelj, rožmarin,
korenje žlahtno tam s pečin,
naj gre z menoj sedaj! . . .“ In vstane,
po bliskovo Frat skoči, plane

možem strmečim pred očmi
iz čolna v morje ... Več ga ni ...

Stemni se ... Zašumé valovi ...
Zapihajo namah vetrovi
in vzdigne strašen se vihar
tam, kjer je skočil samotar
v globino ... Ribiči veslajo,
preklinjajo in godrnjajo
in komaj rešijo v pristan
še vsi se živi skoz orkan ...
Prestrašeni možjé sedijo,
med sabo v čolnih govorijo:
„Kdo bil je pravzaprav ta Frat?
Povodnji mož? Hudič? Kak škrat?“

Še dandanašnji zamotana
uganka ta ni razvozlana.

Ribiča Plesa pravljica o Devinu.

I.

Kaj gledaš tužno in temno,
Devinski stari grof, takó?

Poleten, jasen solnčen dan!
Pred tabo morska sinja plan
se sveti krasna, valoví se —
in duša ti ne razvedrí se?
V pristanu koliko brodóv
ugodnih čaka že vetrov,
da mogli jadra bi razpeti
in v daljne kraje poleteti!
In vsa dežela kraška tod
je tvoja last, ti njen gospod.
Tvoj ta je močni grad Devinski,
ponosni, slavni grad starinski.
Na kupe v njem imaš zlatá,
na kupe v njem imaš srebrá.

Le v srcu tvojem ne leskeče
zaklad se tihe, skromne sreče? . . .

„Kako bi srečen bil, kakó!
Edino hčerko mojo, o!
ugrabili so mi pirati,
razbojniki, pomorski tati!
Minulo je že sedem let
in zgubil sem za njoj vsak sled.
Kaj mi pomagajo zakladi,
ko Mare ni pri meni v gradi!
Kdor hčer privede mi nazaj,
da srečo mi nazaj, moj raj!
Cekinov kad mu za nagrado
in hčerko samo dam mu mlado!...“

In slišal je Devinčan vsak,
kaj stari si želi grajščak.
In nihče v vasi si ne upa
zaslužiti zlatnikov kupa . . .

„„Jaz pojdem hčere iskat! . . .““ V grad
je prišel Marko, ribič mlad,
pa reče grofu: „„Iz Devina
sem! Ni neznana mi tujina!
Na ladji v svet ti poletim!
Viharjev jaz se ne bojim!

Poiščem hčer ti in domov
pripeljem jo pod grajski krov!““

„Pogumen ti si, ribič Marko!
Najlepšo vzemi mojo barko
pa jadraj, kamor hočeš, ž njoj!
In če pripelješ res s seboj
mi živo Maro mojo mlado,
dobiš njo samo za nagrado!
In ž njoj vred dam ti ta svoj grad,
povrhu pa cekinov kad!“

II.

Po morju plava barka smela
in veter piha v jadra bela.
Letí po morju ko labud,
ki žene nagla ga perut.
Sedi na krovu mladi Marko
in vodi lepo svojo barko.

Tovarišev devet s seboj
je vzel na pot nevarni svoj.

Jo najde kje li ujetnico,
devinsko Maro krasotico?

Že sedem barka plava dnij
in sedem plava že nočij.

In Marko gleda z ladje v morje
in se ožira čez obzorje . . .

Kaj gnalo ga je v tuji svet,
da našel bi za Maroj sled?
Zlato, ki grof mu ga obeta,
če vrne hčerka se ujeta?
Ne le zlato! Ne samo to!
Z veliko večjo še močjo
ga žene srce v svet ljubeče,
poiskat izgubljene sreče . . .
Kako je videl Maro rad
on, revni ribič, vsakikrat!
Kako je rad o njej sanjaril,
kedar na morju je ribaril!
Vzor bila mu je Mara svet,
tak lepa kakor rožni cvet.
Ni mogel ga nikdar doseči,
a srečen bil je v tej nesreči . . .
Jo najde li? Kdo ve, kdo ve . . .
Skrbi ga noč in dan srcé . . .

Pa kaj nebo tako temní se,
temni se, črno oblačí se?

Oblakov težkih niža plast
se k morju kakor zla pošast.
Čimbolj na morje strah pritiska...
Kako se iz očij mu bliska!
Kako grmi, kako bobni!
Kako se morje ga boji!
In zdaj sta z morjem spoprijela
se! Borba strašna je začela!
Boj na življenje in na smrt!
Kako divja in tuli črt!
Sam Bog naj reši zdaj mornarje!
Zašli so sredi med viharje.
Kak meče barko semintja,
ko bi igračica bilà!
In zdaj — kam vrglo mu je barko?
V prepad? . . . Na morju sam je Marko!
Sam brez tovarišev . . . Gorjé!
Bori z valovi se — a kje?
Z močjo poslednjo plava, plava...
Nevihta črna potihava . . .
In zjutraj, glej, na sredi skal
na ótok ga izpljune val.

III.

Ozira Marko se . . . Ostrov
je skalovit, mal sred valov.

Kje je? Ozira se po poti . . .
Glej, ženska pride mu naproti,
prelepa, mlada, črnih las . . .
Kako je znan mu ta obraz!

„Ti, Mara, lepa ujetnica?
Devinska res si ti grofica?“

„In ti si ribič Marko? Res?
O, kako čudo iz nebes!““

„O, kakšno svidenje v tujini!“

„„Oh, kaj je novega v Devini?
Moj oče — še živi, živi?““

„Živi! Pa srce ga boli,
ker tebe nima več pri sebi.
Kako se toži mu po tebi!
Postaralo ga je gorjé.
Vsi osiveli mu lasjé . . .
In lica so mu vela, bleda . . .
Vsak dan stoji pri oknu, gleda
otožen tja čez morsko plan,
če vrneš se odkod . . . Zaman!
Zaman že čaka dolga leta . . .
Ne ve, kje Mara je ujeta.“

Ne ve, ne ve, če še živiš,
al če mu v zemlji že trohniš . . .“

„„Ubogi oče! Kaj trpela
sem, kar druhal me je ujela! . . .
In zdaj popelješ me domov!
Zdaj pridem pod očetov krov!““

„O, Mara!“ . . . „„Marko iz Devina!
Priatelj moj! Glej, ta dupljina
pod skaloj dom sedaj je moj!
Kak našel sled si za menoj?““

„Kak našel sled sem? Ljuba duša!
Vse zna ljubezen, vse poskuša!
Srcé mi kazalo je sled,
ko pojadril sem v daljni svet!
In tu prebivajo gusarji,
prokleti tvoji gospodarji?“

„„Tu! . . . Šli so baš na ribjo lov . . .
Pobegniva odtod domov!
Tam čoln leži! . . .““ „Hej, pohitiva,
o Mara, da ne zamudiva
ni hipa tukaj! Zdajinzdaj
lahko povrnejo nazaj
pirati, črni se vragovi
na otok z daljne ribje lovi!“

IV.

In čoln leti čez morsko plan
ko od duhov nevidnih gnan.
Leti čoln . . . Al ima peruti?
Al sam nemara sluti, čuti,
da Mara z Markom v njem sedi,
ki jima se v Devin mudi?

„Naprej! Pogumno le veslajva,
bežati dalje ne nehajva,
dokler se ne zgubi ostrov
z gusarji tam onkraj valov!“

Veslata v čolnu in bežita,
z valovi hrabro se borita
tri cele dni in tri noči . . .
Dan tretji brod ju dohiti,
tuj brod. In kapitan pogleda
in vidi, kakšna v čolnu beda
pritiska že veslača dva.
Usmili se jih iz srcá
pa vzame ju na svojo barko.
Oteta Mara sta in Marko . . .

Kdo sta in kam veslala sta,
odkod se pripeljala sta,

vse to povesta kapitanu,
usmiljenemu Italjanu . . .

„Devinskega je grofa hči!
To zanimive so reči!
In ta-le ribič naj beraški,
ta potepuh devinski vaški,
dobi za ženo to deklè,
ker pripelja domov jo!? Ne!
Nikdar je ne dobiš grofice
za ženo, Mare krasotice,
berač! Njen ženin bom jaz sam!
Saj v rokah zdaj oba imam!“

To kapitan zdaj premišljuje,
mornarjem svojim ukazuje:

„Hej, Marka vrzite nazaj
na morje v čoln njegov! Le naj
veslá junak sam do Devina!
Pa saj pogoltne ga globina!
Uniči prvi ga vihar!
Domov ne pride mi nikdar!
Ne boš več videl Mare mlade!
Na morja dnu so tvoje nade!
A Mara in njen lepi grad —
vse moje! Moj bo ves zaklad!“

Jaz bom rešitelj ujetnice,
devinske mlade krasotice! . . .“

Uboga Mara! Kak srcé
presune strašno ji gorjé!
Prekolne kapitana Marko,
ko mora zapustiti barko.
Ko sega Mara mu v rokó
potrta, solzna za slovo,
prelomi prstan si z desnico
in Marku da ga polovico.

V.

V zastavah danes je Devin,
ponosno gleda grad s pečin
črez sinje morje. Veselica
šumi. Vrnila je grofica,
prelepa Mara, se nazaj
iz sužnosti v domači kraj.
Čuj, godba iz gradú odmeva,
vesele pesmi vse prepeva!
Velike grof ima gosti,
saj ljuba Mara še živi!
Grajščak, ki bil je že osível
od žalosti, je spet oživel.

Spet smejejo se mu oči —
pred njim stoji oteta hči!
Vesel god v gradu grof praznuje
in kapitana poljubuje,
napiva ginjen do solzâ
mu z zlatoj čašoj in jecljá:

„O, moj dobrotnik plemeniti,
ti kapitan moj bojeviti!
Junak si in mornar si smel!
Ti hčerko mojo si otel
in mene! Sprejmi hvalo mojo!
Obljubo izpolnjujem svojo:
Cekinov dam ti polno kad,
po smrti moji pa ta grad
bo tvoj! Naj Mara lepa moja
v zahvalo bode žena tvoja! . . .“

„„Nikdar!““ grofica zakriči —
„„saj kapitan me rešil ni!
Ne! On ni pravi moj rešitelj!
Razbojnik je in pogubitelj
junaka Marka! Pričaj Bog!
Le Marko rešil me iz rok
piratov divjih je na tujem!
Le njega, Marka, pričakujem!““

„„„Tu sem! . . .“““ Med vrati obstoji
na pragu tujec . . . „„Marko, ti?!““

„„„Tu sem, ubogi ribič Marko,
ki šel na morje bil je z barko,
devinski grof, in rešil hčer
ti Maro! . . . Ravno ta večer
povrnil sem se v burji hudi
na tuji ladji sèm, četudi
tam tisti črni kapitan
me vrgel s krova je, cigan,
da sam bi polastil nagrade
se zlate in pa Mare mlade! . . .“““

„„Da, Marko je rešitelj moj!
Le on bo ženin moj nocoj! . . .
Kje prstana je polovica?““

„„„Tu, Mara! . . .“““ „„Tvoja sem družica!““

To šele pir je bil vesel,
ko Marko bil je Maro vzal!
Vso noč so jeli, pili, peli,
vso noč na plesu se vrteli.
Še mene so povábili!
Res niso me pozábili!

O, tri drobtine sem povžil
pa iz naprstka vince pil!

Pred gradom pa je grof zarana
obesit dal bil kapitana.

Scoglio di Dante.

Dan se svita nad Devinom,
in pod gradom plava čolnič
po zelenem, tihem morju.
Rano danes odveslal je
iz pristana ribič Mohor.
Žvižga Mohor in upira
ves vesel se v vesli svoji,
saj povrne drevi zopet
s polnim čolnom se domov . . .

„Na pomoč, moj dobri ribič,
na pomoč!“ . . . Kdo tam ga kliče
na otočku skalovitem,
ki štrli pred njim iz morja
pod Devinskim gradom? Tujec
miga mu, da bi ga rešil!

„Kdo si božji? Kak si prišel
sem na skalo to sred morja?““

„Vzemi, ribič, v svoj me čolnič,
saj poplačam ti dobroto,
in popelji me naravnost
v Trst! Na poti pa povem ti,
kaj me bilo sem zaneslo
po nesreči je čez noč.“

Vzame Mohor tujca v čolnič
in vesla ž njim proti Trstu
pa gredoč ozira plaho
v potnika se in neznanca.
Ni li morda kak razbojnik,
ni li morda kak gusar? . . .

„Vidim, ribič, moj rešitelj,
da me gledaš nezaupno.
Pa ne boj se me! Nevihta
vrgla me je bila ljuta
na skalino v pozni noči.
Peljal sem se iz Tarenta
preko morja. Kar nas zgrabi
blizu vašega obrežja
iznenada ljut vihar.
Strašna noč . . . Ko bi odprl bil
sam se pekel in skočili
demoni bi vsi iz brezdna,
metal nam orkan je barko

po valovju in polomil
jambore ji ter raztrgal
v same cape jadra vsa . . .
Vrglo me je s krova v morje.
Plaval sem, kaj vem, kam plaval.
Smrti gledal sem v obraz . . .
Plaval sem in, glej, priplaval
sem na suho . . . Skalni otok
mali bil je zame spas . . .
Kdo sem, vprašaj? Človek pošten.
To je dosti! V Trstu vašem
me poznajo nekateri . . .
Hitro, hitro, dobri ribič,
da dospeva skoro k bregu!
Ves sem moker in izmučen
od sinočnjega strahú!“

„„V Trstu sva! Izstopi, potnik
moj nesrečni! Zdrav ostani!
Srečno pot in Bog s teboj!““

„Hvala ti, moj dobri ribič,
za rešitev! Za plačilo
ná v spomin ti majhen dar!“

Gleda ribič Mohor tujca,
gleda ga in tehta v roki
dar njegov — hej, zlat cekin!

In na bregu mestnem zbira
množica se okrog tujca.
Več in vedno več prihaja
ljudstva, gnete se k neznancu,
stiska roke mu, pozdravlja
ga, in Mohor sliši v čolnu
klic meščanov gromoglasni:
„Dante, Dante Alighieri!“

Znamenje sv. Salomona.

„Kaj bo? . . . Bliža se nevihta,
bliža se orkan!
Daleč je še tam pobrežje,
daleč naš pristan!“

„„Ej, ne boj se, moj tovariš!
Naj besni vihar!
Kaj mi mar nemirno morje,
kaj nevihta mar!“

„„Mlad si ribič, neizkušen,
ali stari Mrak
narediti zna čarovni
Salomonov znak!““

„Ko orehovo lupino
meče najin čoln
divje morje . . . Kmalu, kmalu
vode bode poln!“

„Glej, oblakov črnih niža
se nad nama plast!
Zdaj in zdaj zagrabi čolnič
nama zla pošast!

„Ah, pred nama troba morska
grozna se vrti! . . .
Amen! V globočino strašno
naju pogubi!“

„„Hahaha! Kaj nisem rekel,
čarati zna Mrak?
Glej, na krovu ti zarišem
Salomonov znak!

„„Čire-čare križem kražem,
vidiš, pred menoj!
Pa na znamenja sredini
nož zapičim svoj!

„„Vidiš? . . . Zginilo je trobe
morske pol v oblak,
pol pa v morje! . . . To je močni
Salomonov znak!

„„Mirno lahko zdaj veslava
črez penečo plan!
Brez strahú sedaj dospeva
kmalu v svoj pristan!““

Devinska nuna.

Grajščak devinski, grof Turjan,
lovil po Krasu je ves dan.

In v pozni noči pride spat
domov v primorski trdni grad . . .

„Kaj res vse spava že nocoj?!
Vsi skrili ste se pred menoj?

„Haha! Kdo pravi, da sem hud?
Jaz, gospodar vaš, da sem krut?

„Laž, sama gola, grda laž!
Najboljši sem plemenitaš! . . .

„Ti, ženka moja, tudi spiš?
Ej, tudi ti se me bojiš?

„Naprej, ljudje! Kaj nisem mar
na gradu svojem gospodar?!

„Grofica, kje si?“ . . . In Turjan
k njej vdere v sobo razdivjan

pa zgrabi ženo za lasé
in bije, tepe jo — gorjé!

Kriči in suva jo grajščak,
surovo psuje jo divjak . . .

„„Nikar, nikar, naš gospodar!
Kaj ni to žena vaša mar?

„„Ni mati vaših to otrok?
Odpusti greh vam strogi Bog!““

„Kdo si, ki pred menoj stojiš,
ki smelo z mano govoriš?

„Ti, nuna péstunja?! Haha!
Ne, ne bojim se jaz Bogá

„ne tebe, drzna ti devica!
Ti dekla moja in svetnica!

„To, nuna, ti sedaj dokažem!
Ne, ne bojim se te! Ne lažem!“

Pri priči zgrabi jo grajščak,
skoz okno vrže jo divjak

v prepad globoki v morje . . . Ah,
otroke, ženo — vse je strah . . .

Na nebu svetli ščip žari.
Zdaj v morju péstunja leži . . .

Turjan pogleda . . . Ostrmi . . .
V prepadu nuna mu visi

ob skali grajski strmi bela
ko krasen kip — okamenela!

Pokriti hoče svoj zločin
Turjan pa vrže z grajskih lin

rjuho brž na nunin kip —
in prt okameni ta hip!

Tam zdaj stoji devinska nuna.
Obseva solnce jo in luna.

Pravljica o dekletu in delfinu.

Gre kopat se v morje deklè pod Devin.
Priplava k pobrežju k njej velik delfin.

Zagleda delfin se v dekleta — in, ah,
začara Devinko si lepo namah.

Brž skoči na hrbet mu . . . Hajdi čez plan
odplava ž njoj daleč delfin velikan.

Zvečer po valovih penečih nazaj
prinese na hrbtu jo svojem na kraj.

In koplje dan drugi se v morju deklè —
delfin spet omami ji mlado srcé.

In spet ga zajaše in hajdi čez plan
po morju širokem ž njim plava ves dan.

In koplje dekle se dan tretji. Delfin
priplava k obali po njo pod Devin.

Spet skoči na hrbet mu, ali, gorjé!
Na skali pribrežni si rani nogé.

In bolna prijaha delfina na kraj.
Kdo zdravje ji da in veselje nazaj?

Nobeden ne ve ji pomoči zdravnik,
nobeden je ne razvedri tolažnik.

In deklica hira od dneva do dne;
od dneva do dneva je hujše gorjé.

Ob bregu poseda, po morju strmi,
ki pljuska pred noge ji in ji šumi.

In deklica hira, umira . . . In smrt
zavije čez mesece tri jo v svoj prt.

In ko jo h gomili je spremljal Devin,
priplava k obali čez morje delfin.

In kjer se je kópalo dekle nekdej,
delfin njen od tuge pogine sedaj.

Morske fate.

Na predvečer Treh svetih kraljev,
ko zvon polnoč oznanja z lin,
črez morje priveslajo fate
v steklenih čolnih pred Devin.

Privežejo ob skalah čolne
pa naglo stopijo na breg
prelepe fate, vile morske,
v tančicah belih kakor sneg.

Pa razpršijo se po vasi
o polnoči na vse strani;
pred vsakim pragom oglasi se
za hip po kaka morska hči.

In blagoslavlajo jih fate
vaščane dobre tisto noč,
preklinjajo ljudi pa zlobne
in jih kaznujejo gredoč . . .

Na predvečer Treh svetih kraljev
gre k bregu ribič Radovan,
da vidi krasne mlade fate,
ki pridejo čez morsko plan.

In čaka ribič na obali,
za skaloj skrit stoji, sloni . . .
Srcé mu mlado bije burno,
in morje tik pred njim šumi . . .

Polnoč! . . . In, glej, stekleni čolni
priplavajo trije pred breg!
Na njih sedijo fate morske
v tančicah belih kakor sneg.

In gleda ribič vile krasne,
nemirno bije mu srcé . . .
Oh, če opazi ga katera,
izgubljen je nocoj, gorjé!

In Radovan jih gleda fate,
kako se izkrcevajo,
kako ta bitja nežna, vitka
ne stopajo, le plavajo . . .

Ta ljubka angeljska obličja
in čar prelestnih teh teles!
Pod haljami brsteče prsi . . .
Priplavale so iz nebes?

Ni dihati ne upa skoro
si mladi ribič Radovan . . .
Zdaj skoči s čolna zadnja fata
pred njim na prodnati pristan.

In skoči — pa zašepa vila . . .
Na skalo sede si počit,
na skalo, za kateroj ribič,
ubogi Radovan, je skrit . . .

„To skalo si zapomnim dobro!
Zaznamujem si brž jo zdaj,
če s hromoj nogoj še povrnem
počivat semkaj se kedaj!“ . . .

Iz las si sname zlato iglo
in mahoma jo zasadi
globoko v srce Radovanu
pa ga pri priči umori.

Povodnji mož.

Iz Barkovelj Anka gre mlada domov.
Prisvetil je mesec tam izza valóv.
In morje ob skalah se peni, šumi . . .

„Kam, deklica lepa, se tak ti mudi?“

„„Pa kdo si? Kak lije ti voda na tla
z obleke! Ko ploha bi šla iz nebá!
Kdo, kdo si? Klobuk in plašč zelen je tvoj . . .““

„Črez morje priplaval sem k tebi nocoj!
Zaljubil sem v tvoj se nedolžni obraz;
očaral srcé mi tvoj vitki je stas!
Počasi, počasi! Ej, stopajva vštric,
ti ljubica rožnatih, žametnih lic!
Al slišiš, kak morje pod nama buči?
In kmalu in kmalu bo polunoči! . . .
Glej, tukaj-le brezdno je moje! Haha!
In tukaj povodnji tvoj mož je doma!
Nevesta si moja — jaz ženin sem tvoj!
Naj, naj te objamem! Zdaj pojdeš z menoj!“

Črni maček.

Gre lovit po noči
ribe kum Pertot,
k portiču ob morju
sam gre svojo pot.

Liže morje skale,
peni se, šumi,
a na nebu sinjem
lunin srp visi.

Gre Pertot, na rami
nese s sabo sak . . .
Maček se pridruži
črn mu kakor mrak.

Gleda ribič mačka
pa ga zgrabi srd:
„He, odkod si prišel
k meni, črni črt?“

Kamenček pobere
tam gredoč s prodú
pa ga vrže naglo
v mačka brez strahú.

In Pertot gre dalje
pa se ozre v stran:
vštric zdaj ž njim koraka
tujec velikan!

In še vedno raste
kvišku! Kaj je to?
Ko zvonik popenja
strah se pod nebo! . . .

„Sam hudič je!“ vzdihne
ribič . . . Mar mu lov!
Kar nesó ga noge,
pobeži domov.

Ribičev sin.

Valovi šumijo,
galebi kričijo.
Skoz noč borí čoln se črez plan.
Vihar pa razsaja,
in daleč do kraja
je v varni domači pristan.

Valovi šumijo,
galebi kričijo . . .
„Ne boj se, ne boj se valov,
moj sinko, penečih,
tulečih, grmečih!
Saj kmalu prispeva domov!

„Pripel sem z vrvjo te
ob jambor. Kako te
odnese naj morski naval!?“
In ribič upira
se v vesli, ozira
se, kje je rešilna obal . . .

Valovi šumijo,
galebi kričijo . . .
Prispel je v pristan pred Devin . . .
In ribič prestraši
se, sila preplaši —
bil mrtev mu v čolnu je sin.

Poslednja plesalka.

Pri Svetem Križu plešejo,
da iskre pête krešejo,

v gostilni ribiči nocoj.
Najrajši pleše Črnigoj.

Harmonika se jim glasi
veselo tam izza peči.

Že kaže ura na polnoč,
pa on vrti se še na moč

z dekleti po kamnitih tleh.
Hej, to je šala, to je smeh!

Plesalci se razhajajo,
roké si že podajajo,

a Črnigoj še pleše sam
z dekleti . . . „Godec, ni te sram,

„da dremlje se ti za pečjó?
Harmoniko v roké! Hohó!

„In če vsi greste spat nocoj,
ne pojde spat še Črnigoj!

„Pa kaj, dekleta? Tudi vé
zaspane ste mi že? Hehe!

„Odhajate domov zares?
Utrudil vas tako je ples?

„Katera htela bi nocoj
še enkrat plesati z menoj?“

„„Jaz!““ Vrata v krčmo se odpró
in bela ženska stopi v njo . . .

„„Jaz zdaj zaplešem še s teboj,
veseli, lepi ribič moj!““

In prime ribič jo črez pas,
pogleda jo gredoč v obraz . . .

Leden oblije brž ga strah . . .

„Kdo si?“ popraša tujko plah . . .

„„Smrt! . . . Pa popleši, Črnigoj,
na oni svet nocoj z menoj!““

Balada ribiča Caharije.

To nas je tokálo
tisto noč!

Troje nas veslalo
je nekoč
k bregu z ribje lovi.
Kak vihar
se igra z valovi!
Naš krmar
kolne, obupava.
Vse zaman!
Čoln naš ne priplava
v svoj pristan!
V veslo se upira
vsak z rokój,
s čela si otira
vroči znoj.
Morje pa rujove
in divjá . . .
Kam pa čoln nam plove?

Ni bregá!
In nevihta mine,
sine dan . . .
Kje so tam skaline,
kje pristan!
Grôza! Ne k obali,
nego proč
s čolnom smo veslali
celo noč!
Proč na morje širno
spet nazaj
šli smo na nemirno
morje, aj!
Kdo pa spet nas varal
je tako? . . .

„Jaz vam čoln začaral
sem, hoho!
Da bi se ne vrnil
do bregá,
čoln sem vam obrnil!
Hahaha!“ . . .

In iz morja dvigne
glavo spak
pa v globino švigne
črni vrag.

Zakleti ribič.

„Kdo tamkaj-le v čolnu stoji
na morju o polunoči?
„Zdaj mrežo pogreza v globino,
zdaj vleče jo spet nad gladino . . .“

„„To rajni je ribič Fabjan,
ki vsako noč hodi na plan.
Pa tja priveslá pa sak vzame
pa v morje ga spuščati jame.
Pa rib tam Fabjan ne lovi
na morju o polunoči —
tovariša išče v valovih,
ki sunil ga v davnih bil dnovih
iz čolna je v jezi. Zato
Fabjan pokori se tako.
In bržčas do sodnega dne
lovit ga bo hodil . . . Gorjé!““

Goreči konj.

Stari ribič Martin Činka,
iz Dolánje Vasi,
gre po strmi cesti k morju
proti polunoči.

Misli Činka svoje misli,
saj dovolj jih ima.
Saj veliko je doživel,
in strahú ne pozna.

Noč je temna. Komaj, komaj
vidi pot pred seboj . . .
Kroginkrog vse tiho, tiho . . .
Le korak sliši svoj . . .

Zarezgeče konj na cesti!
Kakšen divji rezget!
Činka ôzre se . . . Kaj vidi
ves prestrašen, zavzet?

Konj pridirja mimo njega
ves goreč, plameneč . . .
Činka gleda za pošastjo
in se križa čudeč.

To je bilo davno, davno,
ko bil Činka je mlad . . .
Pa še zdaj pripoveduje
to istórijo rad.

„Činka, tisti konj goreči
bil je menda teran!
Haha, preveč pač nasrkal
bil ga tisti si dan!“

„„Kaj?! Teran? . . . Ljudje vi mladi,
saj ne verujete nič!
Konj goreči, ki me srečal,
bil je iz pekla hudič!““

Francoski zaklad.

Iz portiča o polnoči
Rebula gre domov
na Kontovelj. Saj šcip žarí!
Kaj mari mu strahov!

Ta strma kamenita pot
od morja! Vražji breg!
Pa kolikrat že hodil tod
Rebula je svoj vek!

„Kruh grenek ta je ribja lov,
težaven stan je moj!
Ha, morda pridem pa nocoj
še bogat jaz domov!

„Nocoj bom videl, če je res,
kar pravi kum Furlan,
da tu na pašniku — o, bes! —
zaklad je zakopan!

„Francozi so se njega dnij,
prê, vojskovali tod
po morju . . . Ali sred noči
pogrezne se jim brod . . .

„Blagajno vojno pa popred
oteli so in tu
jo zakopali v kraški svet . . .
Zdaj moja bo! Juhú!

„Kaj mrtvi mi Francozi mar,
ki spijo tod v grobeh!
Na suho vrgel jih vihar
je v bojnih tistih dneh . . .“

Rebula vzame si ta hip
iz grma svoj cepin,
ki skril ga davi bil je . . . Ščip
mu sveti iz višin.

Pa koplje, koplje, da mu znoj
po čelu kaplje vroč . . .
Up, da zaklad dobi nocoj,
mu vliva v žile moč . . .

In koplje . . . Iskre švigajo
izpod cepina v stran . . .
Mrliči kaj ga brigajo!
Zaklad le brž na dan! . . .

„Stoj, ribič lakomni ti, stoj!“
zakliče nekdo zad . . .
„Naš zlati je zaklad — ne tvoj!
Poberi brž se spat!“

O, groza, groza! Kaj je to?
Po rebri naokrog
stoji vojakov sto in sto
francoskih . . . Trobi rog . . .

Čimdalje več mrličev, ah,
mu vstaje iz grobóv . . .
Rebulo zgrabi silen strah
in pobeži domov.

Črna žena.

Gorjup gre pozno v noč domov.
Navkreber pot se trda vije.
Utrudila ga ribja lov . . .
Na klanču si gredoč počije.

Sedi na skali sam, sedi . . .
Zamišljen si podpira glavo
z dlanmi pa gleda, kak srebrí
tam mesec morsko mu planjavo.

Zadremlje in zaspi . . . Ta hip
pred njega stopi starka suha
ko temen, visok, strašen kip . . .
Ne vidi li prikazni duha?

Pa češe črne si lasé
pred njim ponočna tujka bleđa . . .
Vznemirja ribiču srcé,
z bodečimi očmi ga gleda . . .

„Kdo si, neznanka? Kaj pa češ
od mene v nočni tej samoti?“ . . .

„„Usoda tvoja sem, da veš!
Jaz spremljam te na tvoji poti

„„Ko skalna steza tá bo pot
tvoj trd in strm skoz vse življenje . . .
Okusil malo boš sladkót,
a često grenko pil trpljenje! . . .

„„Vsak grižljaj kruha, ki na dan
usodim ti ga in odločim,
le v žuljavo ti dam ga dlan
in z znojem zmočim ti ga vročim!

„„Počitka vsaka kratka noč,
ki ude tvoje okrepčava,
za novi dan le dá ti moč,
za težki trud je le priprava!““

Pa češe dolge si lasé
pred njim pošastna tujka bleđa . . .
Hitreje bje mu srcé,
ko pred seboj prikazen gleda . . .

Na Kontovelju polnoči
v zvoniku kládivo odbije . . .
Gorjup iz sanj se prebudi . . .
Kje starka črna je? . . . Več ni je.

„Mohčev oltar“.

Polnoč se bliža . . . Ščip žari . . .
Ko dete morje mirno spi.

Le tam ob steni strmih skal
drobí se v bele pene val.

Po morju čoln letí, jadrá.
Veslata ribiča v njem dva . . .

„Za nama je Sosljan . . . Devin
oddaleč gleda tam s pečin!“

„„Le brž naprej, le brž naprej!
Tod mimo ne veslam rad . . . Glej

„„tam Mohčev skalnati oltar!
Pozna vsak star ga tod mornar.

„„Na skali tam menih stoji,
mašuje ti o polnoči . . .““

„Kdo bere mašo in zakaj?“ . . .

„„Bilò je davno to . . . Ves kraj

„„je poznal Mohca. Bil menih
je mlad in lep, pobožen, tih.

„„Pa se zaljubi vanj deklè.
In počilo ji je srcé,

„„ker njen ni mogel biti mož . . .
Pa si deklè natrga rož,

„„ovenča ž njimi si glavó,
od patra gre jemat slovó.

„„In tam-le tisto noč obá
skočila v morje sta z bregá.

„„Odslej pa prikazuje tam
se Mohec in mašuje tam

„„za ljubico o polnoči . . .
Potem pa morje zašumi —

„„in ni ga več . . . Naprej! Nerad
veslam tod mimo vsakokrat.““

Božja pot v Barbano.

„Greš, ljubica, z mano na božjo pot,
k Mariji v Barbano na božjo pot?
Po morju bo barka letela
ko da bi peruti imela!“

„„Oh, morja bojim se, bojim se vetrov,
bojim se razburkanih strašnih valov!
Lahkó bi gredoč potopila
se ladja — in jaz utonila!““

„Ne veš, kak zvonovi pojo tam lepó,
čez otok barbanski kako tam pojó!
Čez tihe lagune sanjave
odmevajo v sinje daljave . . .“

„„Bojim se razburkanih morskih valov . . .
Bog ve, če bi kdaj se vrnila domov . . .
Sam romaj pa prosi Marijo
še zame za milost! . . . Addio!““

„Ne greš? Res ne greš? . . . No, poromam pa sam
in molil za tebe in sebe bom tam! . . .

Pa enkrat še pridem ponoči
te vabit na božjo pot h koči!“

In prišel je . . . Noč . . . In vihar je divjal . . .

In ribič pod ljubice oknom je stal:

„Vem, dèkle, zakaj si v Barbano
se bránila romati z mano!

„Ni res, da se burnega morja bojiš!

Za drugega, dèkle nezvesto, goriš,

a mene več ljubiti nočes!

Poslednjič te vabim: Al hočes

„nemara z duhovi oditi nocoj,

na morja globoko dno hočes z menoj?

Tako je lepó v globočini,

tak mirno v podmorski tišini!

„Greš, ljubica, z mano na božjo pot,

k Mariji v Barbano na božjo pot?

Vigilije zame pojó tam

in črne zdaj maše beró tam.“

Atila in ribič.

Razsut je in požgan Oglej.
Kralj Atila drevi naprej
ko burja ob obali.
Morí, podira, pali . . .

„Naj vidi tudi tod zdaj svet
ob Adriji za mano sled!
Vse v moji je oblasti
odslej, vse v moji lasti!

„A kar se mi postavi v bran,
pogine naj še tisti dan!
Porušite, požgite,
po poti vse pobijte!“

In dalje, dalje ko vihar
divja ob morju hunski car.
Pred njim ljudje bežijo,
za njim vasi gorijo

Pred njim je strah, drget, trepet,
za njim je opustošen svet
in mesta v razvalinah,
gradovi v podrtinah . . .

Prijaha Atila nekoč
pred portič ribiški pod noč.
Sedi na iskrem vranu
pa gleda po pristanu.

Na nebu mesec plamení
in morje pljuska in šumi . . .
Star ribič sak izpira
pa v Huna se ozira . . .

„He, stavec, ali te ni strah
pred mano? Ne trepečeš plah?
Veš, kdo sem? Gospodar tvoj,
kralj Atila, vladar tvoj!

„Če mignem, tudi tvoj pristan
izgine brž pod morsko plan,
in ti se zgrudiš v krvi —
ne zadnji niti prvi!“

„„Kaj, ti si Atila?! . . . To znaš?
Z uničevanjem se baháš?!
Potem jaz več umejem!
Zato se ti le smejem!

„„Kdor le podira, ne bojim
se ga, še manje ga častim!
Le kdor ustvarja, zida,
junak je tak kaj prida!““

„Imej svoj čoln in svoj pristan!
Imej življenje, modrijan
edini, ki na hoji
ga bojni slišim svoji!“

In dalje, dalje hunski car
divja po svetu ko vihar.
Pred njim ljudje bežijo,
za njim vasi gorijo.

ITALIJANIZMI IN LOKALIZMI.

Čupa [čopa] — čoln, izdolben iz enega samega debla.

Fata (ital.) — vila.

Frat (furlan.) — menih, samotar.

Kompare (ital. *compare*) — boter, kum.

Péškati (ital. *pescare*) — ribe loviti.

Portič (ital. *porto*) — pristan, zlasti ribiški.

Prova (ital. *prova*) — sprednji konec čolna (ladje).

Pupa (ital.) *puppa*) — zadnji konec čolna (ladje).

Školj (ital. *scoglio*) — kleč, skala.

Tokáti (ital. *toccare*) — dotekniti (dotikati) se. „To nas je tokálo!“ To frazo slišiš pogostokrat med našimi ribiči — kar pomeni: „To nas je zadela neprilika, nesreča“ ... „To smo bili v stiski, v škripcih“ ... „To nam je predla“ ... itd.

PRIPOMNJA.

Snovi in motive tem baladam in romancam sem nabiral l. 1906. in 1907. sam med slovenskimi morskimi ribiči v portičih v Barkovljah, v Kontovelju, v Grljanu ter po vaseh pri Sv. Križu, na Brežini, na Proseku, v Devinu in po drugod v tržaški okolici.

Nabirati take snovi med našimi Primorci pa sta mi nekaj pomagala tudi gospoda: Alojz Gorjup, veletržec na Proseku, in študent Ivan Ples v Devinu.

Tako našim morskim ribičem sploh kakor imenovanima gospodoma posebej se zahvaljujem za gradivo, iz katerega so se porodile te pesnitve.

A. A.

A. AŠKERČEVI SPISI.

BALADE IN ROMANCE. 1903. II. izdaja. Str. 156. Cena broš. 2 K, vez. 4 K.

LIRSKÉ IN EPSKE POEZIJE. 1896. Str. 196. — Cena broš. 2 K 60 h, vez. 4 K.

NOVE POEZIJE. 1900. Str. 222. Cena broš. 3 K, vez. 4 K.

TRI DRAMATIČNE ŠTUDIJE. 1900. Str. 112. Cena broš. 2 K.

ZLATOROG. Pravljica izpod Triglava. 1904. Str. 78. Cena broš. 1 K 60 h, vez. 3 K.

ČETRTI ZBORNÍK POEZIJ. 1904. Str. 247. Cena broš. 3 K 50 h, vez. 4 K 50 h.

PRIMOŽ TRUBAR. Zgodovinska epska pesnitev. 1905. Str. 135. Cena broš. 2 K, vez. 3 K.

MUČENIKI. Slike iz naše protireformacije. 1906. Str. 167. Cena broš. 3 K, vez. 4 K 50 h.

JUNAKI. 1907. Str. 170. Cena broš. 3 K, vez. 4 K 50 h.

IZLET V CARIGRAD. Potopis. 1893. Cena 80 h.

DVA IZLETA NA RUSKO. Potopis. 1903. (Razprodano.)

ALI JE PRIMOŽ TRUBAR UPESNITVE VREDEN JUNAK ALI NE? 1905. Str. 82. Cena 60 h.

Skupaj z IVANOM VESELOM:

RUSKA ANTOLOGIJA. Ruski pesniki v slovenskih prevodih. 1901. Str. 464. Cena broš. 3 K, vez. 4 K 50 h.

L. SCHWENTNERJEVA KNJIGARNA
v Ljubljani.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

001855

00000077193

